

**Hallituksen esitys Eduskunnalle rikosseuraamusalan
organisaatiouudistukseen liittyvien lakien muuttamiseksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Rikosseuraamusalan organisaatio on uudistettu vuoden 2010 alusta lukien siten, että Rikosseuraamusvirastosta, Kriminaalihoitolaitoksesta ja Vankeinhoitolaitoksesta on muodostettu Rikosseuraamuslaitos-niminen viranomainen. Uusi organisaatio koostuu keskushallintoyksiköstä, terveydenhuoltoyksiköstä ja kolmesta rikosseuraamusalueesta. Alueilla on arviointikeskus, yhdyskuntaseuraamustoimistoja ja vankiloita.

Uudistus toteutettiin vuoden alussa voimaan tulleella Rikosseuraamuslaitoksesta annetulla lailla. Uudistuksen yhteydessä organisaation nimi ja suurin osa siihen kuuluvien yksiköiden nimistä muuttuivat. Rikosseuraamuslaitosta koskevassa laissa on tehtäviä koskeva siirtymäsäännös, jossa muuttunut organisaatorakenne ja nimien muutokset on otettu huomioon. Organisaatio tai sen yksiköt mainitaan myös useissa muissa laeissa, joissa ovat organisaatorakennetta ja toimivaltaa koskevat säännökset tulisi myös tarkistaa.

Esitys sisältää ehdotuksen 10 sellaisen lain muuttamiseksi, joissa mainitaan Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihoitolaitos, Vankeinhoitolaitos, Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikkö, Kriminaalihoitolai-

toksen aluetoimisto, aluevankila tai sijoittajayksikkö.

Esitys on luonteeltaan pääosin tekninen. Teknisten muutosten ohella sisällöllisiä muutoksia tehtäisiin joihinkin toimivaltasäännöksiin perustuslain vaatimusten ja käytännössä esiin tulleiden tarpeiden perusteella. Tämä koskisi nuorisorangaistuksesta ja ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetuissa laeissa olevia toimivaltasäännöksiä. Lisäksi laajennettaisiin vankeuslaissa säädettyä päivystävän virkamiehen toimivaltaa sekä tarkistettaisiin eräistä turvaamistoimenpiteistä terveydenhuoltohenkilökunnalle tehtäviä ilmoituksia ja vangin terveydentilan tutkimista koskevia säännöksiä.

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun vangin vapauttamismenettelyä kehitettäisiin lisäämällä vankilassa tehtäviä riskiarvioita. Lisäksi tehostettaisiin ehdonalaisen vapauden valvontaa laajentamalla valvontatapaamisten sekä valvontaan kuuluvien tehtävien ja ohjelmien enimmäismäärää erityistä tukea ja valvontaa tarvitsevilla valvottavilla enintään 30 tuntiin kuukaudessa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT	4
1 NYKYTILA	4
2 EHDOTETUT MUUTOKSET	4
2.1 Organisaatiouudistukseen liittyvät muutokset	4
2.2 Toimivallan sisältöön liittyvät muutokset.....	5
2.3 Toiminnan kehittämiseen liittyvät muutokset.....	6
2.4 Muut muutokset	8
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	8
3.1 Taloudelliset vaikutukset	8
3.2 Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset	8
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	9
4 ASIAN VALMISTELU.....	9
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	10
1.1 Rikoslaki	10
2 luku Rangaistuksista.....	10
1.2 Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa	10
1.3 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä	10
1.4 Laki nuorisorangaistuksesta	10
1.5 Vankeuslaki.....	11
1 luku Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta.....	11
2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen.....	11
3 luku Rangaistusajan laskeminen	12
4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan.....	12
5 luku Sijoittaminen vankilassa	12
6 luku Siirtäminen vankilasta toiseen.....	12
7 luku Perushuolto ja asuminen	12
8 luku Toimintaan osallistuminen.....	13
9 luku Vangin omaisuus ja tulot.....	13
10 luku Sosiaali- ja terveydenhuolto.....	13
12 luku Kirjeenvaihto ja puhelut.....	13
13 luku Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle.....	13
14 luku Poistumislupa	13
15 luku Vankilan järjestys ja kurinpito	13
16 luku Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen.....	14
18 luku Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö	14
19 luku Ilmoitukset ja tiedon antaminen	14
20 luku Muutoksenhaku.....	14
21 luku Vapauttaminen	15
1.6 Tutkintavankeuslaki	15
1.7 Laki pitkäaikaisten vapauttamismenettelystä	15
1.8 Laki ehdonalaisten vapauden valvonnasta	16
1.9 Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta.....	17

1.10	Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjois-maiden välillä.....	17
2	VOIMAANTULO.....	17
3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	17
	LAKIEHDOTUKSET	19
	1. Laki rikoslain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta	19
	2. Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 24 ja 27 §:n muuttamisesta	20
	3. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 58 §:n muuttamisesta	21
	4. Laki nuorisorangaistuksesta annetun lain muuttamisesta.....	22
	5. Laki vankeuslain muuttamisesta.....	26
	6. Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	37
	7. Laki pitkäaikaissvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta..	42
	8. Laki ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	44
	9. Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	47
	10. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 §:n muuttamisesta.....	49
	LIITE	50
	RINNAKKAISTEKSTIT	50
	1. Laki rikoslain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta	50
	2. Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 24 ja 27 §:n muuttamisesta.....	51
	3. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 58 §:n muuttamisesta	52
	4. Laki nuorisorangaistuksesta annetun lain muuttamisesta.....	53
	5. Laki vankeuslain muuttamisesta.....	60
	6. Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta	80
	7. Laki pitkäaikaissvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta..	89
	8. Laki ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	92
	9. Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta	97
	10. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 §:n muuttamisesta.....	100

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Rikosseuraamusalan organisaatio on uudistettu vuoden 2010 alusta siten, että Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoitolaitos yhdistettiin Rikosseuraamuslaitos-nimiseksi viranomaiseksi. Uudistus toteutettiin Rikosseuraamuslaitoksesta annetulla lailla (953/2009). Lakia täydentää valtioneuvoston asetus Rikosseuraamuslaitoksesta (1108/2009).

Uuden lain 1 §:n mukaan rangaistusten täytäntöönpanoa ja tutkintavankeuden toimeenpanoa varten on oikeusministeriön alainen Rikosseuraamuslaitos, jonka toimialue on koko maa. Rikosseuraamuslaitos koostuu keskushallintoyksiköstä (aikaisemmin Rikosseuraamusvirasto), valtakunnallisesta terveydenhuoltoyksiköstä ja kolmesta rikosseuraamusalueesta. Alueilla on arviointikeskus (aikaisemmin sijoittajayksikkö), yhdyskuntaseuraamustoimistoja (aikaisemmat Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistot) ja vankiloita. Rikosseuraamusalan koulutuskeskus säilyi itsenäisenä virastona Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tulohajauksessa.

Rikosseuraamuslaitoksen perustaminen ei merkinnyt organisaation perustoimintojen tai tehtävien muuttumista. Laitos huolehtii rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta kuten ennenkin. Olennaista uudistuksessa oli se, että organisaatio toimii nyt yhtenä yhtenäisenä viranomaisena. Uudistus merkitsi myös sitä, että tehtäviä hoitavan organisaation ja sen osien nimet suureksi osaksi muuttuivat.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Organisaatiouudistukseen liittyvät muutokset

Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 14 §:ssä on tehtäviä koskeva siirtymäsäännös, jossa todetaan, minkä nimiset yksiköt vastaavat uudessa organisaatiossa rikosseuraamusalan tehtävien hoidosta ja minkä aikaisemman organisaation osan kukin niistä korvaa. Tässä esityksessä ehdotetaan, että

myös muualla lainsäädännössä olevat rikosseuraamusalan organisaatioon liittyvät maininnat muutettaisiin uuden organisaation mukaisiksi.

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus 10 Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan liittyvän lain muuttamisesta. Lakeja tarkistettaisiin siten, että Rikosseuraamusviraston, Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen sijasta niissä mainittaisiin Rikosseuraamuslaitos. Vastaavasti termi Rikosseuraamusvirasto korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä, sijoittajayksikkö arviointikeskuksella ja Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimisto yhdyskuntaseuraamustoimistolla.

Viiden aluevankilan sijasta Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu nyt kolme aluetta, joten myös maininnat aluevankiloista ehdotetaan tarkistettaviksi uuden organisaation mukaisiksi. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen asema ei organisaatiouudistuksen yhteydessä muuttunut, joten sen osalta ei lainsäädäntöön tarvitse tehdä tarkistuksia.

Olennaisimmat tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset sisältyvät vankeuslakiin (767/2005) ja tutkintavankeuslakiin (768/2005), joten suurin osa ehdotetuista muutoksista kohdistuisi näihin lakeihin. Runsaasti muutoksia tehtäisiin myös nuorisorangaistuksesta annettuun lakiin (1196/2004) ja ehdonalaisen vapauden valvonnasta annettuun lakiin (782/2005). Muut yhdyskuntaseuraamuksia koskevat lait on jo muutettu muussa yhteydessä. Lait nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (633/2010) ja ehdollisen vankeuden valvonnasta (634/2010) sekä laki yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamisesta (641/2010) tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Muutosehdotus on luonteeltaan pääosin tekninen eikä vaikuta juurikaan organisaation toimintaan. Laajempia toiminnallisia muutoksia, joissa myös uuden organisaation aiheuttamat muutokset otetaan huomioon, ehdotetaan toteutettaviksi myöhemmin erikseen. Tällaisia valmisteilla olevia hankkeita ovat muun muassa vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin tehtävät muutokset sekä toimikuntatyönä valmisteltavana oleva yhdyskun-

taseuraamuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus. Toiminnallisia muutoksia on ehdotettu tehtäväksi myös eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä valvontarangaistusta ja sähköistä valvontaa avolaitoksissa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 17/2010 vp) sekä eduskunnan jo hyväksymässä hallituksen esityksessä rikoslain 2 c luvun muuttamisesta (HE 54/2010 vp). Näissä ehdotuksissa on uusi organisaatio otettu toimivaltasäännösten muotoilussa huomioon.

2.2 Toimivallan sisältöön liittyvät muutokset

Organisaatioon liittyvien termien muuttamisen ohella ehdotetaan samalla joidenkin toimivaltaa koskevien säännösten tarkistamista.

Nuorisorangaistuksesta annetussa laissa säädetään päihitteettömyyden valvonnasta ja monista muista yksilön oikeusasemaan vaikuttavista päätöksistä. Toimivalta kuuluu voimassa olevan lain mukaan näissä asioissa Kriminaalihoitolaitokselle. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi toimivaltasäännös, jossa määriteltäisiin tarkemmin, kuka Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on toimivaltainen tekemään tällaisia yksilön oikeusasemaan liittyviä päätöksiä. Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi ehdonalaisen vapauden valvonnasta annettuun lakiin. Myös mainituissa laeissa olevia apuvalvojaa koskevia säännöksiä täydennettäisiin. Uudet toimivaltaa ja apuvalvojaa koskevat pykälät vastaisivat sisällöltään ehdollisen vankeuden valvonnasta annettuun lakiin ja yhdyskuntapalvelusta annettuun lakiin otettuja säännöksiä.

Samalla tarkistettaisiin eräitä vankeuslain ja tutkintavankeuslain toimivaltasäännöksiä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kannanottojen perusteella. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on esittänyt päätöksessään (10.12.2009 dnro 1138/2/08), että oikeusministeriö ryhtyisi mahdollisesti tarvittaviin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin korkeimman oikeuden ennakkoratkaisussa (KKO 2008:10) esiin tulleen kaltaisten julkisyhteisön korvausvastuun piiriin kuuluvien perus- ja ihmisoikeusloukkauksien estämiseksi.

Korkeimman oikeuden päätös koskee vangin ehdonalaisen vapauttamisen viivästyminen liittyvää aiheutonta vapaudenriistoa muun muassa tilanteessa, jossa vankilassa ei ole virka-ajan ulkopuolella vapauttamispäätöksen tekemiseen toimivaltaista virkamiestä. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoo, että ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevan menettely on järjestettävä siten, ettei henkilö joudu olemaan vapautensa menettäneenä menettelyn keston liittyvien syiden vuoksi ylimääräistä aikaa.

Vankeuslain 21 luvun 2 §:n mukaan vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen päättää vankilan johtaja. Vankilan johtajalle virka-ajan ulkopuolella kuuluvan päätösvallan käytöstä säädetään vankeuslain 1 luvun 9 §:ssä. Mainitussa lainkohdassa luetellaan ne päätökset, joita päivystävä virkamies voi tehdä. Pykälässä ei mainita ehdonalaiseen vapauteen päästämistä. Tämän vuoksi päivystävän virkamiehen toimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että se koskisi myös ehdonalaista vapauttamista. Tällöin vankilassa olisi toimivaltainen virkamies ratkaisemaan vangin ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevan asian kiireellisissä tapauksissa myös virka-ajan ulkopuolella. Tällaisia tilanteita on ollut käytännössä harvoin ja eri toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan siihen, että niiden määrä entisestäänkin vähenisi. Kiireellisten vapauttamistilanteiden varalle tulee kuitenkin olla olemassa järjestelmä aiheettomien vapaudenmenetysten estämiseksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä ehdotetaan toteutettavaksi myös muita ehdonalaiseen vapauttamiseen liittyviä muutoksia, mutta ne valmistellaan myöhemmin erikseen vankeuslakiin tehtävien sisällöllisten muutosten yhteydessä.

Toinen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös koskee turvaamistoimenpiteenä tarkkailuun ja eristämistarkkailuun sijoitettujen vankien terveydentilan tutkimista. Vankeuslain 18 luvun 3 §:n 2 momentin ja 4 §:n 3 momentin mukaan ilmoitus tarkkailuun tai eristämistarkkailuun sijoitetusta vangista on tehtävä viipymättä terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee tämän jälkeen mahdollisimman pian tutkia vangin tervey-

dentila. Vastaavat säännökset sisältyvät tutkintavankeuslain 13 luvun 3 §:n 2 momenttiin ja 4 §:n 3 momenttiin. Apulaisoikeusasiamies katsoo päätöksessään (25.2.2009 dnro 133/4/08), että vankiloihin tulisi saada viivytyksettä aikaan kattava päivystysjärjestelmä vankilaturvallisuuden takaamiseksi. Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilökunnalla ei ole päivystysjärjestelmää, joten ilmoituksen tekeminen ja vangin tutkiminen on voinut tämän vuoksi viivästyä. Säännösten nykyinen sanamuoto ei mahdollista sitä, että ilmoitus tehtäisiin ulkopuoliselle terveydenhuollon ammattihenkilölle eikä sitä, että tällainen henkilö tutkisi vangin terveydentilan.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksen johdosta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö on tehnyt oikeusministeriölle ehdotuksen lainsäädännön muuttamiseksi siten, että pykälissä tarkoitettu ilmoitus voitaisiin tehdä myös muulle kuin Rikosseuraamuslaitoksen omaan terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä ja että tällainen henkilö voisi myös tutkia vangin. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö asetti tammikuussa 2010 työryhmän selvittämään, miten laissa edellytetty viipymättä tapahtuva ilmoittaminen ja vangin mahdollisimman pian tapahtuva terveydentilan tutkiminen järjestetään siten, että tarkkailuun ja eristämistarkkailuun sijoitettujen vankien turvallisuus taataan. Työryhmä ehdotti, että Psykiatrisen vankisairaalan Turun yksikkö toimisi päivystävänä yksikkönä ja ottaisi vastaan virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuna tehtävät ilmoitukset. Jos vangin terveydentila vaatii eikä vankilan omaa terveydenhuoltohenkilöstöä ole paikalla tarkastamassa vangin terveydentilaa, vanki vietäisiin virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin vankilan ulkopuolelle hoitoon. Ehdotettu järjestelmä on otettu käyttöön kesäkuun alussa.

Vaikkakin päivystysjärjestelmä ilmoitusten vastaanottamiseen on nyt käytössä, vankeuslain 18 luvun 3 ja 4 §:ää sekä tutkintavankeuslain 13 luvun 3 ja 4 §:ää ehdotetaan menettelyn joustavoittamiseksi muutettavaksi siten, että ilmoitus tarkkailuun ja eristämistarkkailuun sijoitetusta vangista olisi mahdollista tehdä myös muulle kuin Rikosseu-

raamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilökunnalle. Vastaavasti pykälää muutettaisiin niin, että myös vangin tutkimisen voisi tehdä muu kuin alan omaan henkilökuntaan kuuluva terveydenhuollon ammattihenkilö. Jotta menettely tapahtuisi viivytyksettä, kuten pykäläen sanamuoto ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies päätöksessään edellyttävät, on välttämätöntä, ettei mahdollisuutta vangin terveydentilan tutkimiseen rajoiteta nykyiseen tapaan vain Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluviin virkamiehiin.

2.3 Toiminnan kehittämiseen liittyvät muutokset

Vankeuslain 6 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikana, on toimitettava sijoittajayksikköön. Käytännössä tämä on usein tarpeetonta ja vanki voidaan lähettää suoraan hänelle osoitettuun sulkettuun vankilaan. Vankeuslain 6 luvun 2 §:ää täydennettäisiin sijoittajayksikön nimen muuttamisen ohella siten, että käyntiä arviointikeskuksessa ei välttämättä enää edellytetäisi.

Vakaviin väkivaltarikoksiin syyllistyneiden vankien vapauttamismenettelyä ollaan parhaillaan kehittämässä. Tarkoitus on käynnistää kokonais selvitys mahdollisuuksista vähentää vakavaan väkivaltarikokseen syyllistyneiden uusimisriskiä muassa tehostetun valvonnan kautta. Jo tässä vaiheessa tulisi lainsäädäntöön tehdä muutama tarpeelliseksi havaittu täsmennys elinkautista vankeusrangaistusta suorittavien vankien vapauttamismenettelyyn liittyen.

Rikoslain (391/1889) 2 c luvun 10 §:n mukaan elinkautiseen vankeuteen tuomittu vanki voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kaksitoista vuotta. Aikavälillä 1.10.2006 – 2.7.2010 elinkautisvankien keskimääräinen vankilassaoloaika on ollut 13,8 vuotta. Jos mukaan ei oteta alle 21-vuotiaana rikoksen tehneitä, jotka voivat vapautua 10 vuotta rangaistuksesta suorittettuaan, keskiarvo on 14,1 vuotta.

Elinkautisvankien vapauttamismenettelystä säädetään pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetussa laissa (781/2005). Vapauttamisasian käsittelee Helsingin hovioikeus. Jos vankia ei päästetä ehdonalaiseen vapauteen, asia voidaan saattaa hovioikeuden ratkaistavaksi vuoden kuluttua hylkäävästä päätöksestä.

Elinkautista vankeusrangaistusta suorittavan vangin vapauttaminen perustuu kokonaisuutenaan, jossa on rikoslain 2 c luvun 10 §:n mukaan otettava huomioon muun muassa elinkautiseen vankeusrangaistukseen johtaneen rikoksen tai rikosten laatu, tuomitun mahdollinen myöhempi rikollisuus sekä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettut seikat. Viimeksi mainitun pykälän mukaan ehdonalaista vapauttamista voidaan lykätä ilman vangin suostumusta, jos vangin käyttäytymisen tai hänen esittämiensä uhkausten johdosta on olemassa ilmeinen vaara, että vanki vapaututtuaan syyllistyy henkeä, terveyttä tai vapautta törkeästi loukkaavaan rikokseen ja vapauttamisen lykkääminen on tarpeen rikoksen estämiseksi. Rikoslain 2 c luvun 10 §:n mukaan vapauttamisharkinnassa tulee ottaa huomioon myös rangaistusajan suunnitelman toteutuminen ja vankila-aikainen käyttäytymisen muutenkin.

Jos kysymyksessä on koko rangaistuksen rangaistuslaitoksessa suorittamaan määrätty vanki, hänet voidaan rikoslain 2 c luvun 12 §:n mukaan vapauttaa vain, jollei häntä enää ole pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevan asian käsittelemistä varten hovioikeus pyytää tuomitun vaarallisuutta koskevan arvion, joka laaditaan yleensä Psykiatrisessa vankisairaалassa. Tutkimusjakso kestää noin kuukauden.

Elinkautisvangin vapauttamista harkittaessa ei laadita vastaavaa arviota vangin tulevasta käyttäytymisestä ja riskistä syyllistyä uusiin rikoksiin kuin koko rangaistusta suorittaville tehdään.

Vuosina 1992 – 2009 vapautuneista 52 elinkautisvangista seitsemän on palannut takaisin vankilaan ja yksi heistä on syyllistynyt henkirikokseen. Vaikka elinkautisvankien uusimisriski ei ole ollut kovin korkea, myös heidän vapauttamisensa tulisi perustua aikai-

sempaa monipuolisempaan selvitykseen. Väkivaltariskin arviointimenetelmät ovat kehittyneet ja mahdollistavat aikaisempaa huomattavasti luotettavamman arvioinnin. Arvioinnissa on mahdollista käyttää kahta tai kolmea soveltuvaa ja tieteellisesti pätevää todennettua arviointiasteikkoa, joiden mittausmiskyky on osoittautunut hyväksi. Väkivaltaista käyttäytymistä ennustavan riskin arviointi edellyttää asianmukaista koulutusta arviointimenetelmien käytöstä.

Voimassa olevan pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelyä koskevan lain mukaan Rikosseuraamusviraston on annettava elinkautisvangin vapauttamista koskevasta asiasta hovioikeudelle lausunto. Lausunnon sisällöstä säädetään lain 1 §:n 2 momentissa.

Lausunnon on todettava, puoltaako vai vastustaako virasto vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettuun valvottuun koepauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamusviraston arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys.

Käytännössä hovioikeudella on vapauttamisasiaa käsitellessään käytössään Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön lausunnon ohella vankilan johtajan lausunto, arviointikeskuksen johtajan selvitys, lausunto valvotun koepauiden edellytysten täyttymisestä sekä pääsääntöisesti psykologin lausunto niissä tilanteissa, joissa vangilla on ollut potilassuhde psykologiin. Lausuntojen ohella hovioikeudella on käytettävissään myös vangin riski- ja tarvearvio, rangaistusajan suunnitelma, vapauttamissuunnitelma ja nimilehdessä ilmenevät tiedot vangin vankilassaoloajasta. Lisäksi hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon tai muun selvityksen hankkimisesta.

Lain 1 §:n 2 momenttiin ehdotetaan Rikosseuraamusviraston nimen muuttamisen ohella lisättäväksi maininta siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön hovioikeudelle antamaan lausuntoon on liitettävä myös riskinarviointiin perustuva arvio vangin riskistä käyttäytyä väkivaltaisesti.

Väkivaltaista käyttäytymistä ennustavan riskien arvioinnin ohella tullaan kehittämään myös uusimisriskiä vähentäviä toimenpiteitä. Erityisesti tämä koskee rangaistusajan suun-

nitelmia, vangin vapauteen valmistautumista ja välittömästi vapautumisen jälkeistä aikaa.

Vapauteen valmistautumisen ongelmana on usein se, että vankilassa aloitettuun päihdehuoltoon tai muuhun toimintaohjelmaan osallistuminen loppuu vangin vapautumisen jälkeen, vaikka osallistumista olisi hyödyllistä jatkaa myös valvonta-aikana.

Ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 5 §:n mukaan valvontaan voi sisältyä valvontatapaamisten ohella sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä tai ohjelmia. Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia. Nykyinen tuntimäärä ei useinkaan mahdollista esimerkiksi toimintaohjelmiin osallistumista. Valvonta-aikana tulisi olla mahdollista jatkaa vankilassa aloitettua muutostyöskentelyä uusimisriskin ja erityisesti väkivaltaisen käyttäytymisen vähentämiseksi. Tehtyä riskiarviota voitaisiin käyttää hyödyksi toimenpiteitä suunniteltaessa.

Erityisesti vakaviin väkivaltarikoksiin syylistyneiden pitkäaikaisvankien kohdalla olisi hyödyllistä, että valvonta voisi ainakin aluksi olla tehostettua ja siihen liittyisi nykyistä enemmän rikoksetonta elämäntapaa edistävää toimintaa. Tämän vuoksi lakiin sisältyvää toimintavelvoitetta ehdotetaan lisättäväksi niin, että toimintaa voisi erityistä tukea ja valvontaa tarvitsevilla valvottavilla olla enintään 30 tuntia kuukaudessa. Ehdollisen vankeuden valvonnasta annetussa laissa vastaavan toiminnan osuus voi ensi vuoden alusta alkaen olla erityisestä syystä enintään 24 tuntia kuukaudessa.

2.4 Muut muutokset

Hallituksen esitys syyttäjälaitosta koskeaksi lainsäädännöksi annetaan eduskunnalle joulukuussa 2010. Tässä yhteydessä syyttäjistä käytettävää käsitteistöä on tarkoitus tämentää muun muassa siten, että lainsäädännössä käytettäisiin käsitettä syyttäjä virallisen syyttäjän sijasta. Nuorisorangaistuksesta annettuun lakiin ja lakiin ehdonalaisen vapauden valvonnasta tehtäisiin nämä käsitteelliset muutokset tämän esityksen käsitellyn yhteydessä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ei pääsääntöisesti ehdoteta lainsäädäntöön toiminnallisia tai asiallisia muutoksia, joten esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Päivystävinä virkamiehinä toimivat tällä hetkellä vankilan johtajat. Koska järjestelmä on jo olemassa, ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen lisääminen päivystävän virkamiehen toimivaltaan kuuluviin asioihin ei aiheuttaisi merkittäviä lisäkustannuksia. Välitöntä vapauttamista edellyttäviä tapauksia ei lisäksi ole kovin usein.

Terveysdenhuollon päivystysjärjestelmä sen sijaan on uusi ja sen käyttöönotto on aiheuttanut Rikosseuraamuslaitokselle kustannuksia. Nyt ehdotettu toimivallan laajentaminen siten, että ilmoitus tarkkailuun ja eristämistarkkailuun sijoitetusta vangista voitaisiin tehdä myös muulle kuin Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilökuntaan kuulualle ja että tällainen henkilö voisi myös tutkia vangin, toisi lisäjoustoja lain mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kannanoton edellyttämällä tavalla. Kustannusten kannalta uudistuksella ei olisi juurikaan merkitystä, koska suurimman osan tapauksista hoitaisi alan oman päivystysjärjestelmä.

Elinkautisvankien uusintarikollisuusriskiä koskeva arvio lisäisi jonkin verran Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan työmäärää. On arvioitu, että tällaisen arvion tekemiseen kuluisi aikaa keskimäärin kahdesta viiteen työpäivää yhtä vankia kohti. Toisaalta vapautuvia elinkautisvankeja on enimmillään noin 20 vuosittain, joten lausunnot pystyttäisiin laatimaan sisäisillä järjestelyillä nykyisen henkilökuntamäärän puitteissa. Kustannukset olisivat enintään 60 000 euroa vuodessa.

3.2 Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset

Toimivaltasäännökset selkiytyisivät, koska organisaation ja siihen kuuluvien yksiköiden

nimet saatettaisiin vastaamaan muuttunutta organisaatiota.

Nuorisorangaistuksesta annettuun lakiin ja lakiin ehdonalaisen vapauden valvonnasta ehdotettavilla aikaisempaa yksityiskohtaisemmilla toimivaltasäännöksillä sääntely saatettaisiin vastaamaan perustuslain edellytyksiä. Myös seuraamusjärjestelmään liittyvien eri lakien rakenne samalla yhtenäistyi. Vastaava koskee mainituissa laeissa olevien apuvalvojaa koskevien säännösten tarkistamista. Muutoksen jälkeen myös apuvalvojaa koskeva sääntely vastaisi olennaisilta osiltaan muissa rikosseuraamusalan laeissa olevaa sääätelyä.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Elinkautisvankien väkivaltaista käyttäytymistä ennustava riskinarviointi yhdistettynä tehostettuun valvontaan ja siihen mahdollisesti sisällytettäviin päihteiden käyttöön ja väkivallan vähentämiseen liittyviin toimintaohjelmiin edistäisi vapautuneen mahdollisuuksia elää rikoksetonta elämää ja lisäisi näin yhteiskunnan turvallisuutta.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikön kanssa. Osa muutosehdotuksista perustuu Rikosseuraamuslaitoksen esityksiin. Asiasta on saatu myös Psykiatrisen vankisairaalan lausunto ja valmistelun kuluessa on oltu yhteydessä Helsingin hovioikeuteen. Asia on käsitelty Rikosseuraamuslaitoksen yhteistoimintakokouksessa. Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnalle on varattu mahdollisuus ottaa kantaa ehdotuksen sisältöön sen ollessa nähtävänä Rikosseuraamuslaitoksen Intranetissa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Viranomaisen ja siihen kuuluvien yksiköiden nimiä koskevia muutoksia sisältyy tai tullaan sisällyttämään myös muihin hallituksen esityksiin.

Vuoden 2010 keväällä on eduskunnalle annettu hallituksen esitys valvontarangaistusta ja sähköistä valvontaa avolaitoksissa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 17/2010 vp) sekä hallituksen esitys rikoslain 2 c luvun muuttamisesta (HE 54/2010 vp). Jälkimmäinen laki on tarkoitus vahvistaa joulukuussa 2010. Tähän hallituksen esitykseen ei ole sisällytetty kyseisissä ehdotuksissa olevien rikoslain tai muiden samoja lakeja koskevien pykälien muuttamista. Sama koskee joulukuussa 2010 eduskunnalle annettavaa seksuaalirikollisten hoitoa seuraamusjärjestelmässä koskevaa hallituksen esitystä.

Eduskunnan käsiteltävänä on esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamista koskeva hallituksen esitys (HE 222/2010 vp). Tämän vuoksi tähän hallituksen esitykseen ei ole sisällytetty myöskään pakkokeinolakia koskevia muutosehdotuksia.

Erikseen valmisteltavana on hallituksen esitys henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain (422/2002) muuttamisesta. Tuossa yhteydessä ehdotetaan tehtäviksi organisaatiouudistuksen vuoksi tarvittavat tarkistukset myös muiden hallinnonalojen vastaaviin henkilörekistereitä koskeviin lakeihin.

Osa muutoksista on edellä kerrotuin tavoin jo toteutettu vuoden 2011 alussa voimaan tulevilla laeilla nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä ja ehdollisen vankeuden valvonnasta sekä lailla yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamisesta. Joitakin organisaatiouudistukseen liittyviä tarkistuksia muuhun lainsäädäntöön on tehty myös muissa yhteyksissä muun muassa maaliskuun 2010 alusta lukien hallituksen esitykseen (HE 225/2009 vp) liittyen lastensuojelulakiin, vankeuslain 4 ja 20 lukuun sekä tutkintavankeuslain 2 luvun 5 §:ään. Muutoksia on tehty myös oikeushallinnon valtakunnallista tietojärjestelmää ja siihen liittyviä lakia koskevaan hallituksen esitykseen (HE 102/2009 vp) liittyen joulukuun alussa 2010 voimaan tulevilla laeilla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Rikoslaki

2 luku Rangaistuksista

13 §. Vangin tai tutkintavangin tekemää rikosta koskevassa pykälän 1 momentissa oleva maininta Rikosseuraamusvirastosta ehdotetaan muutettavaksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköksi.

1.2 Laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa

24 ja 27 §. Täytäntöönpanon siirtopyyntöä koskevissa 24 ja 27 §:ssä Rikosseuraamusvirasto ehdotetaan muutettavaksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköksi.

1.3 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

54 ja 58 §. Toimivaltaista viranomaista koskevassa 54 §:ssä Rikosseuraamusvirasto ehdotetaan korvattavaksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä. Vastaava muutos tehtäisiin erityissäännön noudattamista koskevan 58 §:n 3 momenttiin.

1.4 Laki nuorisorangaistuksesta

4 ja 5 §, 8 – 17 § ja 20 – 22 §. Mainituissa pykälissä Kriminaalihuoltolaitokselle tai Rikosseuraamusvirastolle säädetty toimivalta ehdotetaan muutettavaksi Rikosseuraamuslaitokselle tai sen keskushallintoyksikölle kuuluvaksi toimivallaksi.

Valvojaa ja hänen avukseen määrättyä henkilöä koskevissa 10 ja 11 §:ssä sekä 22 §:n 5 kohdassa otettaisiin käyttöön apuvalvojan käsite vastaavasti kuin se on otettu käyttöön laissa ehdollisen vankeuden valvonnasta ja yhdyskuntapalvelusta annetussa laissa. Vastaavat muutokset on ehdotettu tehtäväksi myös valvontarangaistusta ja sähköistä valvontaa avolaitoksissa koskevassa hallituksen

esityksessä. Nuorisorangaistuksesta annetun lain 10 §:ssä todettaisiin yhdenmukaisesti muihin lakeihin otettujen tai ehdotettujen muutosten kanssa myös siitä, ettei Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvalvojan välille synny virka- eikä työsopimussuhdetta ja että apuvalvojan vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Muilta osin apuvalvojan asema ja tehtävät säilyisivät ennallaan.

Samalla lain 4 ja 17 §:n sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että nykyisen käsitteen virallinen syyttäjä sijasta käytettäisiin käsitettä syyttäjä.

21 a §. Lakiin lisättäisiin uusi päätösvaltaa koskeva pykälä, jossa säädettäisiin siitä, kuka Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on toimivaltainen tekemään lakiin sisältyvät yksilön oikeusasemaan vaikuttavat päätökset.

Ehdotetun pykälän mukaan vakavimmin yksilön oikeusasemaan liittyvissä asioissa päätöksen tekisi yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja. Tällaisia päätöksiä olisivat 16 §:n 3 momentissa tarkoitetut toimenpiteet asian saattamiseksi tuomioistuimien käsiteltäväksi sekä täytäntöönpanon aloittamisen kieltäminen ja täytäntöönpanon keskeyttäminen. Lievemmin oikeusasemaan vaikuttavat päätökset tekisi yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies. Tällaisia päätöksiä olisivat lain 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu täytäntöönpanon väliaikainen keskeyttäminen, 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu noudon pyytäminen ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu kirjallisen varoituksen antaminen. Lievimmissä oikeusasemaan puuttuvissa asioissa päätöksentekijänä olisi valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Tällä tarkoitettaisiin 13 §:n mukaista päihteiden käytön valvontaa sekä 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua suullisen ja kirjallisen huomautuksen antamista. Säännös vastaisi ehdollisen vankeuden valvonnasta annettuun lakiin ja yhdyskuntapalvelusta annettuun lakiin otettuja vastaavia säännöksiä.

Muut nuorisorangaistuksesta annetun lakiin tarvittavat muutokset tehtäisiin yhdys-

kuntaseuraamuksia koskevan kokonaisuudistuksen yhteydessä.

1.5 Vankeuslaki

1 luku Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

4 §. *Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio.* Vankeuslain 1 luvun 4 §:ssä oleva aluevankilaa ja vankiloita koskeva pykälä ehdotetaan muutettavaksi uuden organisaation mukaiseksi. Pykälässä todettaisiin, että vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos ja että se jakautuu rikosseuraamusalueisiin. Rikosseuraamusalueella todettaisiin olevan arviointikeskus ja vankiloita. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta vastaisi terveydenhuoltoyksikkö.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin kumotun rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetun lain (135/2001) sijasta Rikosseuraamuslaitoksesta annettuun lakiin, jossa ovat tarkemmat organisaatiota koskevat säännökset.

6 §. *Toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet.* Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen sijasta pykälässä viitattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamieheen. Koska vankeuslaki koskee 1 §:n mukaan ehdottoman vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa, myös toimivaltuuksia koskeva pykälä koskisi vain näissä tehtävissä toimivia Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä, ei siis yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta vastaavia virkamiehiä.

8 §. *Toimivallan määräytyminen rikosseuraamusalueella.* Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan uutta organisaatiota siten, että aluevankilan sijasta siinä viitattaisiin rikosseuraamusalueeseen. Pykälän 1 momentissa luetellut päätösvaltaa käyttävät Vankeinhoitolaitoksen virkamiehet korvattaisiin maininnoilla vastaavista Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehistä. Aluevankilan johtaja korvattaisiin aluejohtajalla (1 kohta), sijoittajajäsenin johtaja arviointikeskuksen johtajalla (2 kohta) ja muu Vankeinhoitolaitoksen virkamies muulla Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä (9 kohta).

Pykälän 2 momentissa aluevankilan johtajalle säädetty oikeus ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen 1 momentin 2–8 kohdassa tarkoitetun virkamiehen päätösvaltaan kuuluva asia muutettaisiin kuuluvan aluejohtajalle.

9 §. *Toimivalta virka-ajan ulkopuolella.* Vankilan johtajalle kuuluvaa toimivaltaa pykälässä mainituissa asioissa käyttäisi virka-ajan ulkopuolella rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies. Uudeksi 8 kohdaksi lisättäisiin edellä yleisperusteluissa mainituilla syillä vangin päästäminen ehdonalaiseen vapauteen. Päivystävä virkamies voisi nykyiseen tapaan käyttää johtajalle kuuluvaa toimivaltaa laissa luetelluissa tapauksissa vain, jos asia ei siedä viivytystä. Päivystävänä virkamiehenä voisi toimia luvun 8 §:n 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies kuten nykyisinkin.

10 §. *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat.* Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan uutta organisaatiota korvaamalla Rikosseuraamusvirasto Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä. Vastaava muutos tehtäisiin pykälän tekstiin. Samalla pykälässä oleva maininta Vankeinhoitolaitoksen virkamiehestä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä.

11 §. *Virka-apu.* Pykälän 1 momentissa Vankeinhoitolaitoksen virkamiehelle säädetty oikeus saada poliisilta poliisilain (493/1995) mukaista virka-apua muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen oikeudeksi virka-avun saantiin.

2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen

1 §. *Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen.* Pykälän 1 momentin mukainen päätösvaltainen viranomaisena olisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 §. *Päätösvalta.* Päätösvalta myöntää lykkäys terveydellisillä perusteilla muutettaisiin kuuluvan Rikosseuraamusviraston sijasta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

3 luku Rangaistusajan laskeminen

8 §. Päätösvalta. Rangaistusajaksi lukemisesta päättäisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 §. Tarkemmat määräykset. Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaisi Rikosseuraamuslaitoksen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §. Suunnitelman laatimismenettely. Rangaistusajan suunnitelman laatisi pykälän 1 momentin mukaan sijoittajayksikön sijasta arviointikeskus.

Pykälän 2 momentissa oleva maininta yhteistyöstä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa poistettaisiin, koska erillistä Kriminaalihuoltolaitosta ja Vankeinhoitolaitosta ei uudessa organisaatiossa enää ole.

Pykälän 3 momentissa Vankeinhoitolaitoksen virkamies muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamieheksi.

11 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentin mukainen rangaistusajan suunnitelmaa ja vangin sijoittamista vankilaan koskeva päätösvalta todettaisiin kuuluvan sijoittajayksikön johtajan sijasta arviointikeskuksen johtajalle.

12 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat säännökset tulotarkastuksesta ja arviointikeskusten toiminnasta antaisi pykälän 2 momentin mukaan Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku Sijoittaminen vankilassa

5 §. Varmuusosasto. Varmuusosaston perustamisesta vankilaan päättäisi pykälän 1 momentin mukaan Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 §. Päätösvalta. Varmuusosaston päiväjärjestyksen vahvistaisi pykälän 1 momentin

mukaan aluevankilan johtajan sijasta aluejohtaja.

Pykälän 2 momentissa Vankeinhoitolaitoksen sairaalayksikkö muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen sairaalayksiköksi.

Pykälän 3 momentissa Rikosseuraamusvirastolle säädetty toimivalta muutettaisiin kuuluvan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

6 luku Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §. Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan. Pykälän 2 momentin mukaan avolaitokseen määräajassa ilman pätevää syytä saapumatta jättänyt vanki on toimitettava sijoittajayksikköön. Sijoittajayksikköä koskeva maininta korvattaisiin arviointikeskuksella. Samalla momenttia täydennettäisiin siten, että tuomittu voitaisiin toimittaa arviointikeskuksen sijasta vaihtoehtoisesti suoraan arviointikeskuksen osoittamaan vankilaan. Käytännössä tuomitun toimittaminen arviointikeskukseen on näissä tilanteissa yleensä tarpeetonta, koska siellä tehdään ainoastaan päätös vankilasta, johon vanki sijoitetaan. Vangin siirtäminen arviointikeskukseen tätä varten ei siten olisi välttämätöntä, vaan arviointikeskus voisi myös osoittaa vankilan, johon vanki toimitetaan suoraan.

6 §. Siirtämisestä päättäminen. Päätösvalta vangin siirtämisestä alueella olisi sijoittajayksikön johtajan sijasta arviointikeskuksen johtajalla. Termi aluevankila muutettaisiin samalla rikosseuraamusalueeksi.

7 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat säännökset vangin siirtämisestä antaisi Rikosseuraamuslaitoksen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

7 luku Perushuolto ja asuminen

8 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat säännökset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku **Toimintaan osallistuminen**

8 §. Koulutus. Maininta aluevankilasta korvattaisiin rikosseuraamusalueella.

14 §. Päätösvalta. Pykälän 2 ja 3 momentissa Rikosseuraamusvirastolle säädetty päätösvalta muutettaisiin kuuluvan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

15 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat säännökset pykälässä mainituista asioista antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 luku **Vangin omaisuus ja tulot**

2 §. Omaisuusluettelo. Pykälän 1 momentissa tarkoitettu oikeaksi todistamisesta vastaisi Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

5 §. Omaisuuden palauttaminen. Pykälän 1 momentissa oleva maininta Vankeinhoitolaitoksen virkamiehestä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä.

9 §. Päätösvalta. Pykälässä tarkoitettu päätösvalta muutettaisiin kuulumaan aluevankilan johtajan sijasta aluejohtajalle.

10 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat säännökset pykälän 2 momentissa mainituista asioista antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 luku **Sosiaali- ja terveydenhuolto**

1 §. Vangin terveyden- ja sairaanhoito. Pykälän 1 momentin mukaan vangin terveyden- ja sairaanhoito olisi Vankeinhoitolaitoksen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen vastuulla.

7 §. Terveysthuollon kustannukset. Vankeinhoitolaitoksen lääkärille pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuuluvan Rikosseuraamuslaitoksen lääkärille.

8 §. Omalla kustannuksella järjestettävä hoito. Pykälässä tarkoitettu Vankeinhoitolaitoksen lääkärin lupa muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen lääkärin luvaksi.

10 §. Päätösvalta. Pykälässä olevat maininnat Vankeinhoitolaitoksen lääkäristä ja ylilääkäristä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen lääkärillä ja ylilääkärillä sekä Rikos-

seuraamusvirasto Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä.

11 §. Tarkemmat määräykset. Tarkemmat määräykset pykälässä mainituista asioista antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 luku **Kirjeenvaihto ja puhelut**

11 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentissa oleva maininta aluevankilan työjärjestyksestä korvattaisiin rikosseuraamusalueen työjärjestyksellä ja 2 momentissa oleva maininta Vankeinhoitolaitoksen virkamiehestä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä.

13 luku **Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle.**

7 §. Tapaamiskieltorekisteri. Tapaamisrekisteriä pitäisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

14 luku **Poistumislupa**

11 §. Päätösvalta. Pykälässä säädetty toimivalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

12 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

15 luku **Vankilan järjestys ja kurinpito**

3 §. Järjestysrikkomukset. Pykälässä olevat maininnat Rikosseuraamusvirastosta ja Vankeinhoitolaitoksen virkamiehestä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä ja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä. Pykälän 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin samalla kielellinen tarkistus.

10 §. Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano. Pykälässä

oleva maininta sijoittajayksiköstä korvattaisiin arviointikeskuksella

16 §. Päätösvalta. Järjestyssäännön vahvistaisi aluevankilan johtajan sijasta aluejohtaja.

18 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaisi pykälän 2 momentissa Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

16 luku **Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen**

9 §. Menettely ja päätösten kirjaaminen. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus Vankeinhoitolaitoksen virkamieheen korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä ja 2 momentissa oleva viittaus Rikosseuraamusvirastoon Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä.

10 §. Päätösvalta. Pykälän 2 momentissa Rikosseuraamusvirastolle kuuluva päätösvalta muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

18 luku **Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö**

3 §. Tarkkailu. Edellä yleisperusteluissa mainituista syistä johtuen pykälässä tarkoitettu ilmoitus vangin sijoittamisesta tarkkailuun voitaisiin tehdä muullekin terveydenhuollon ammattihenkilölle kuin Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Tällainen henkilö voisi myös tutkia vangin terveydentilan.

4 §. Eristämistarkkailu. Vastaava muutos kuin edellä 3 §:n kohdalla on todettu tehtäisiin myös eristämistarkkailua koskevan 4 §:n 3 momenttiin.

6 §. Voimakeinojen käyttö. Pykälän 1 momentissa Vankeinhoitolaitoksen virkamies korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä.

9 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat määräykset pykälässä mainituista asioista antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

19 luku **Ilmoitukset ja tiedon antaminen**

1 §. Ilmoitus omaisuudesta, rahoista ja muista maksuvälineistä ja sosiaalietuksista. Pykälän 1 momentissa tarkoitettut Vankeinhoitolaitoksen tehtävät muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen tehtäviksi.

9 §. Ilmoitus henkilö- ja omaisuusvahingosta. Pykälän 1 momentissa olevat maininnat Vankeinhoitolaitoksen virkamiehestä muutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen virkamieheksi.

10 §. Vaitiolo-oikeus. Vaitioloa koskevassa pykälässä säädetään virkamiehen oikeudesta tietolähteensä henkilöllisyyden suojaamiseen. Pykälä on tarkoitettu koskemaan vain vankilassa työskenteleviä virkamiehiä. Voimassa olevan säännöksen perusteluiden mukaan tarkoituksena oli mahdollistaa se, että vankeinhoidon piirissä voidaan saada vihjeitä etenkin vankilassa tapahtuvasta tai suunnitteilla olevasta rikollisuudesta, jotta vankilan järjestys voidaan turvata. Säännös koskee vain vangilta saatua vihjetietoa, ei esimerkiksi työtoverilta tai ulkopuoliselta henkilöltä saatuja tietoja. Pykälän mukaan Vankeinhoitolaitoksen virkamies ei todistajana tai muutoin kuultaessa ole velvollinen ilmaisemaan hänelle virkasuhteessaan luottamuksellisesti tietoja antaneen henkilöllisyyttä.

Vaitiolo-oikeuden rajoitetusta soveltamisalasta johtuen mainintaa Vankeinhoitolaitoksen virkamiehestä ei tässä säännöksessä korvattaisi Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä, vaan tarkennettaisiin muotoilua siten, että pykälä koskisi vain vankeusrangastusten täytäntöönpanotehtävissä toimivia Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä.

20 luku **Muutoksenhaku**

1 §. Valitusoikeus käräjäoikeuteen. Pykälän 2 momentissa oleva maininta oikaisuvaatimuksen tekemisestä aluevankilan johtajalle muutettaisiin koskemaan aluejohtajaa.

3 §. Valituksen tekeminen. Pykälän 2 momentissa Rikosseuraamusvirasto korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä.

9 §. Muutoksenhaun alaiset asiat. Pykälän 1 momentissa aluevankilan johtaja korvattaisiin aluejohtajalla.

11 §. Oikaisuvaatimuksesta päättäminen. Toimivalta ratkaista oikaisuvaatimus olisi pykälän 1 momentin mukaan aluevankilan johtajan sijasta aluejohtajalla.

12 §. Valituksen tekeminen. Pykälässä olevat maininnat aluevankilan johtajasta ja Rikosseuraamusvirastosta korvattaisiin aluejohtajalla ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä.

13 §. Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon. Viittaus oikaisuvaatimusta käsittelevään aluevankilan johtajaan muutettaisiin viittaukseksi oikaisuvaatimusta käsittelevään aluejohtajaan.

21 luku Vapauttaminen

3 §. Tarkemmat säännökset. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaisi Rikosseuraamusviraston sijasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

1.6 Tutkintavankeuslaki

1 luvun 7 §, 2 luvun 6 §, 3 luvun 10 §, 5 luvun 9 §, 6 luvun 8 §, 9 luvun 11 §, 10 luvun 3 ja 18 §, 11 luvun 9 § ja 10 § sekä 13 luvun 9 §. Pykälissä olevat maininnat Rikosseuraamusvirastosta ehdotetaan muutettavaksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköksi. Samalla 1 luvun 7 §:ssä, 10 luvun 3 §:ssä ja 11 luvun 9 §:ssä olevat maininnat Vankeinhoitolaitoksesta muutettaisiin Rikosseuraamuslaitokseksi. 10 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin samalla kielellinen tarkistus.

3 luvun 6 ja 7 §. Pykälissä olevat maininnat sijoittajayksiköstä korvattaisiin arviointikeskuksella.

5 luvun 2 ja 6 §, 6 luvun 1 §, 8 luvun 9 § ja 13 luvun 6 §:n 1 momentin johdantokappale. Pykälissä ja johdantokappaleessa olevat maininnat Vankeinhoitolaitoksesta ehdotetaan korvattavaksi Rikosseuraamuslaitoksella ja 6 luvun 1 §:ssä oleva maininta Vankeinhoitolaitoksen lääkäristä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen lääkärillä. 8 luvun 9 §:n 1 momentissa viittaus aluevanki-

lan työjärjestykseen muutettaisiin viittaukseksi rikosseuraamusalueen työjärjestykseen.

6 luvun 6 ja 7 §. Maininnat Vankeinhoitolaitoksen lääkäristä korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen lääkärillä.

13 luvun 3 ja 4 §. Edellä yleisperusteluissa mainituista syistä johtuen pykälissä tarkoitettu ilmoitus tarkkailuun ja eristämistarkkailuun sijoitetusta vangista voitaisiin tehdä muullekin terveydenhuollon ammattihenkilölle kuin Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Tällainen henkilö voisi myös tutkia vangin terveydentilan.

15 luvun 1 §. Pykälän otsikossa ja 1 momentissa aluevankilan johtaja korvattaisiin aluejohtajalla.

16 luvun 1 §. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa oleva maininta aluevankilan tehtävästä muutettaisiin rikosseuraamusalueen tehtäväksi ja tehtäisiin samalla vähäinen sanallinen tarkistus.

1.7 Laki pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä

1 §. Pykälän 2 – 4 momentissa, Rikosseuraamusvirastolle säädetty toimivalta ja tehtävät muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

Samalla lain 1 §:n 2 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että elinkautisvangin vapauttamisesta Helsingin hovioikeudelle annettavaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön lausuntoon liitettäisiin arvio vangin riskistä käyttäytyä väkivaltaisesti. Laissa edellytetään elinkautisvangin ehdonalaista vapauttamista harkittaessa kiinnitettävän huomiota moniin seikkoihin, muun muassa vankeusrangaistukseen johtaneen rikoksen laatuun sekä vaaraan uuteen vakavaan väkivaltarikokseen syylistymisestä. Riskinarvioinnin liittäminen hovioikeudelle annettavaan lausuntoon antaisi sille lisää tietoa vapauttamisharkinnan tueksi, mutta ei muuttaisi lakiin sisältyviä vapauttamisharkinnan perusteita.

Väkivaltarikoksen uusimisriskiin vaikuttavia tekijöitä koskeva arviointi olisi jatkossa osa normaalia vapauttamisasiain valmistelua vastaavasti kuin on vaarallisuuteen liittyvä

arviointi koko rangaistusta suorittavilla, ja se tehtäisiin kaikille elinkautisvangeille. Riskinarviointi olisi kuitenkin menettelyltään huomattavasti kevyempi ja perusteiltaan toinen kuin koko rangaistusta suorittavien arviointi. Lakiin otettuna maininta riskin arvioimisesta yhtenäistäisi vapauttamismenettelyä ja tehostaisi vapauteen valmistautumista sekä täydentäisi keskushallintoyksikön lausuntoa uudennaisella asiantuntija-arviolla.

Pykälässä tarkoitettua arvion tekisi Psykiatrin vankisairaala. Näin voitaisiin huolehtia myös laadun varmistamisesta. Osaamista on myös valtion mielisairaaloissa eli Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan sairaaloissa. Riskinarvioinnin tekeminen testeineen kestäisi arviolta kahdesta viiteen työpäivää, jos tukena ja tietolähteenä on vangin jo hyvin tunteva henkilökunta.

Syyskuussa 2010 elinkautisvankeja oli 159. On arvioitu, että lähivuosina käsitellään noin 20 elinkautisvangin ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskevaa asiaa vuosittain. Olemassa on useita väkivaltaisen käyttäytymisen riskin arvioimiseen soveltuvia ja tieteellisesti päteväksi todennettuja arviointiasteikkoja.

Jollei vankia päästetä ehdonalaiseen vapauteen, riskinarviointia voitaisiin hyödyntää suunniteltaessa hänelle vankilassa väkivallan vähentämiseen tähtäviä ja muita käyttäytymiseen vaikuttavia toimintoja ja toimintaohjelmia. Jos taas vanki päästetään ehdonalaiseen vapauteen, riskinarvioinnin tuloksia voitaisiin käyttää hyväksi valvonta-ajan toimenpiteiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

3, 5 ja 9 §. Pykälissä Rikosseuraamusvirastolle säädetty toimivalta ja tehtävät muutettaisiin kuulumaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

1.8 Laki ehdonalaisen vapauden valvonnasta

2 §. Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtimisen todettaisiin olevan Kriminaalihoitolaitoksen sijasta Rikosseuraamuslaitoksen vastuulla.

3 §. Valvojaa ja hänen avukseen määrättyä henkilöä koskevassa pykälässä otettaisiin käyttöön apuvalvojan käsite vastaavasti kuin muutosta on perusteltu edellä nuorisorangais-

tuksesta annetun lain muuttamista koskevan ehdotuksen yhteydessä. Pykälässä todettaisiin yhdenmukaisesti ehdollisesta vankeudesta ja yhdyskuntapalvelusta annettujen lakien kanssa myös siitä, ettei Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvalvojan välille synny virka- eikä työsopimussuhdetta. Lisäksi todettaisiin, että apuvalvojaan sovelletaan kielilakia ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuun osalta viitattaisiin vahingonkorvauslakiin. Muilta osin apuvalvojan asema ja tehtävät säilyisivät ennallaan.

Pykälässä olevat maininnat Kriminaalihoitolaitoksesta korvattaisiin samalla Rikosseuraamuslaitoksella.

5 §. Lain voimassa olevan 5 §:n mukaan valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia. Jos valvottava on erityisen tuen ja valvonnan tarpeessa, tämä aika voisi yleisperusteluissa mainituilla syillä olla enintään 30 tuntia viikossa. Laajennusta on tässä vaiheessa tarkoitus soveltaa ennen kaikkea vakaviin väkivaltarikoksiin syyllistyneisiin pitkäaikaisvankeihin. Heidän valvontasuunnitelmaansa tulisi voida sisällyttää riskinarviointiin perustuvia, uusintarikollisuutta vähentäviä toimintaohjelmia. Jo nykyisen lain perusteella valvontasuunnitelman tulee perustua rangaistusajan suunnitelmaan ja olla sen tavoitteiden mukainen.

Käyttöön otettavan uuden riskinarvioinnin tulosten perusteella vapautuvista elinkautisvangeista vuosittain arviolta noin kymmenen tarvitsisi vapautumisen jälkeen erityistä tukea päihdeiden käytön tai väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemisessä. Toimintaveloitteen laajentaminen enintään 30 tuntiin mahdollistaisi erityistä tukea tarvitsevan, valvonnassa olevan vangin osallistumisen esimerkiksi päihdeohjelmaan tai väkivaltaisen käyttäytymisen vähentämistä koskevaan ohjelmaan. Tähän ei nykyinen 12 tunnin enimmäisraja anna mahdollisuuksia. Pykälää sovellettaisiin sellaisiin valvottaviin, joiden ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskeva päätös on tehty lain voimaantulon jälkeen.

Valvonnan sisältöä ja siihen sisällytettäviä toimintoja suunniteltaisiin jo vankilassa osana vapauttamissuunnitelman laatimista. Vapauttamissuunnitelma valmistellaan yhteis-

työssä vangin, vangin kotikunnan ja muiden viranomaisten kanssa. Tavoitteena on, että päihdehuolto ja muut vankilassa aloitetut toiminnot voisivat jatkua katkeamatta myös vapautumisen jälkeen.

Pykälässä olevat maininnat Kriminaali- huoltolaitoksesta korvattaisiin samalla Rikosseuraamuslaitoksella.

7 – 12 §. Pykälissä olevat maininnat Kriminaali- huoltolaitoksesta korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksella.

Samalla lain 10 §:n 2 ja 3 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että nykyisen käsitteen virallinen syyttäjä sijasta käytettäisiin käsitettä syyttäjä.

12 c §. Lakiin lisättäisiin uusi päätösvaltaa koskeva 12 c §, jossa säädettäisiin nykyistä tarkemmin siitä, kuka Rikosseuraamuslaitoksen virkamies on toimivaltainen tekemään lakiin sisältyvät yksilön oikeusasemaan vaikuttavat päätökset.

Ehdotetun pykälän mukaan vakavimmin valvottavan oikeusasemaan liittyvissä asioissa päätöksen tekisi yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja. Tällainen päätös olisi 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekeminen syyttäjälle. Lievemmin oikeusasemaan vaikuttavat päätökset tekisi yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies. Tällaisia päätöksiä olisivat lain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu noudon pyytäminen, 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu kirjallisen varoituksen antaminen ja 11 §:n mukainen valvonnan lakkauttaminen. Lievimmissä oikeusasemaan puuttuvissa asioissa päätöksentekijänä olisi valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävän määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Tällä tarkoitettaisiin 8 §:n mukaista päihteiden käytön valvontaa. Pykälä vastaisi sisällöltään kesäkuussa 2010 ehdollisen vankeuden valvonnasta annetun lain 12 §:ää ja yhdyskuntapalvelusta annetun lain 12 b §:ää. Vastaava säännös sisältyy myös edellä mainittuun valvontarangaistusta ja sähköistä valvontaa avolaitoksissa koskevaan hallituksen esitykseen.

Muut ehdonalaisen vapauden valvonnasta annettuun lakiin tarvittavat muutokset tehtäisiin yhdyskuntaseuraamuksia koskevan kokonaisuudistuksen yhteydessä.

1.9 Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta

1, 2 ja 18 §. Pykälissä olevat maininnat Rikosseuraamusvirastosta korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä.

14, 24 ja 25 §. Pykälissä olevat maininnat Vankeinhoitolaitoksesta korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksella.

1.10 Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä

51 §. *Toimivaltaiset viranomaiset.* Toimivaltaisia viranomaisia koskevan pykälän 2 momentissa Rikosseuraamusvirasto korvattaisiin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä.

64 §. *Vapaudenmenetyksajan vähentäminen.* Pykälän 2 momentissa oleva maininta aluevankilasta korvattaisiin rikosseuraamusalueella.

2 Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain 5 §:n 1 momenttia sovellettaisiin sellaisiin valvottaviin, joita koskeva ehdonalaiseen vapauteen päästämistä koskeva päätös on tehty lain voimaantumisen jälkeen.

3 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 12/1998 vp), että perusoikeuksien käyttämistä koskevan sääntelyn tulee olla sillä tavoin tarkkarajaista, että lain säännöksistä selviää muun muassa, kuka voi käyttää perusoikeuksien kannalta merkityksellistä toimivaltaa. Laista tulee perustuslakivaliokunnan mukaan ilmetä ainakin se alin virkamiestaso, jolle laitoksen sisällä saadaan delegoida päätösvaltaa.

Esityksessä ehdotetaan nuorisorangaistuksesta annettuun lakiin ja ehdonalaisen vapauden valvonnasta annettuun lakiin otettavaksi

uudet toimivaltaa koskevat säännökset, joissa perusoikeuksien rajoittamiseen ja yksilön oikeusasemaan merkittävästi vaikuttavien päätösten tekijästä säädettäisiin täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Näin ollen lait voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rikoslain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 2 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
780/2005, seuraavasti:

2 luku
Rangaistuksista
13 §

(768/2005) 10 luvussa säädetään. Jos rikoksesta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, rikoksesta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Jos vanki tai tutkintavanki tekee vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena ollessaan rikoksen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, siitä voidaan määrätä kurinpitorangaistus siten kuin vankeuslain (767/2005) 15 luvussa ja tutkintavankeuslain

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20 .

2.

Laki**Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 24 ja 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain (326/1963) 24 ja 27 §, sellaisina kuin ne ovat, 24 § laissa 543/2005 ja 27 § laeissa 142/2001 ja 543/2005, seuraavasti:

24 §

Tämän lain 1, 5, 10 ja 17 §:ssä tarkoitetun pyynnön tekee Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan asianomainen viranomainen. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö ratkaisee, onko 5, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostuttava. Ratkaisun 1 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostumisesta tekee oikeusrekisterikeskus.

lytettyä valvonnan järjestämistä Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, esittää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Pyyntö, joka tarkoittaa 4 §:n mukaista täytäntöönpanoa, esittää oikeusrekisterikeskus.

Jos pyyntö koskee sakon muuntorangais-
tuksen täytäntöönpanoa, Rikosseuraamuslai-
toksen keskushallintoyksikön on määrättävä
muuntorangaisituksen aika.

27 §

Pyynnön, joka tarkoittaa 8 §:n mukaista täytäntöönpanoa taikka 15 tai 22 §:ssä edel-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

3.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 54 § ja 58 §:n 3 momentti seuraavasti:

54 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

58 §

Erityissäännön noudattaminen

Edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua

suostumusta voi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Pynnön perusteena tulee olla 60 §:ssä tarkoitettu vangitsemispäätös, ja pyynnön liitteenä tulee olla Suomen luovutetun henkilön kirjallinen lausuma pyynnöstä. Suomessa 2 momentin 3 kohdan nojalla tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voi pyytää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Tässä momentissa tarkoitettujen pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**nuorisorangaistuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorisorangaistuksesta annetun lain (1196/2004) 4, 5 § ja 7 – 11 §, 12 §:n 1 momentti, 13 §, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 16, 17, 20 ja 21 § sekä 22 §:n 5 kohta sekä

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

4 §

Toimeenpanosuunnitelma

Rikosseuraamuslaitoksen on syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä ennen nuorisorangaistuksen tuomitsemista laadittava nuorisorangaistuksen toimeenpanosuunnitelma, josta tulee ilmetä:

- 1) valvojan ja tuomitun väliseen yhteydenpitoon liittyvät määräykset; ja
- 2) sosiaalista toimintakykyä edistävät tehtävät ja ohjelmat sekä työelämään ja työn tekemiseen perehtymistä koskeva osa.

Rikosseuraamuslaitoksen on kuultava epäiltyä toimeenpanosuunnitelman laatimisen yhteydessä. Alle 18-vuotiaan epäillyn huoltajalle, edunvalvojalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

5 §

Toimeenpanosuunnitelman täsmentäminen

Rikosseuraamuslaitos voi nuorisorangaistuksen tuomitsemisen jälkeen antaa toimeenpanosuunnitelmaan perustuvia täytäntöönpanossa tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat valvontatapaamisten ja muiden 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilaisuuksien ajankohtia sekä tehtävien, ohjelmien ja perehtymisen tarkempaa sisältöä.

7 §

Nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta huolehtiminen

Rikosseuraamuslaitos huolehtii nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta siten kuin siitä tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

8 §

Etsintäkuulutus

Jos nuorisorangaistukseen tuomittua ei tavata eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville, Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö antaa tuomitusta etsintäkuulutuksen. Tuomittua kehoitetaan etsintäkuulutuksessa viimeistään määräpäivänä ottamaan yhteys Rikosseuraamuslaitokseen. Etsintäkuulutuksessa on ilmoitettava, että muussa tapauksessa pannaan vireille menettely muun rangaistuksen tuomitsemiseksi nuorisorangaistuksen sijasta.

9 §

Usean nuorisorangaistuksen täytäntöönpano

Samaan aikaan täytäntöön pantavina olevat nuorisorangaistukset lasketaan täytäntöönpanossa yhteen. Yhteinen enimmäiskesto on kuitenkin yksi vuosi kuusi kuukautta. Rikosseuraamuslaitoksen on tarvittaessa tarkistet-

tava toimeenpanosuunnitelmaa yhteenlaskemisen edellyttämällä tavalla.

10 §

Valvoja ja hänen apunaan toimiva henkilö

Nuorisorangaistukseen tuomitun valvojana toimii Rikosseuraamuslaitoksen virkamies (*valvoja*).

Nuorisorangaistuksen tarkoituksenmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apupalvoja*), jolla on tehtävän hoitamiseen soveltuva sosiaali-, nuoriso- tai kasvatusalan koulutus sekä kokemus työs-kentelystä nuorten kanssa. Erityisestä syystä tehtävään voidaan määrätä muukin siihen so-piva henkilö.

Rikosseuraamuslaitos tekee apupalvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta se-kä päättää hänelle valtion varoista maksetta-vasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Solmit-tavalla sopimuksella ei synny Rikosseu-raamuslaitoksen ja apupalvojan välille vir-kausuhdetta eikä työsopimussuhdetta.

Apuvalvojaan sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuu-ta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvaus-vastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974)

11 §

Valvojan ja apupalvojan tehtävät

Valvojan tulee:

- 1) valvoa toimeenpanosuunnitelman ja sii-hen perustuvien määräysten noudattamista;
- 2) olla tarvittaessa yhteydessä tuomitun huoltajaan, edunvalvojaan tai muuhun lailli-seen edustajaan:
- 3) tukea ja ohjata tuomituttua; ja
- 4) ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle toi-meenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta.

Apuvalvojan tulee noudattaa valvojan hä-nelle nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa valvojalle toimeenpanosuunnitelman ehtojen ja siihen perustuvien määräysten rikkomises-ta.

Valvojan ja apupalvojan on toimittava niin, että heidän toimenpiteistään ei aiheudu tuo-mitulle tai hänen läheisilleen tarpeetonta haittaa.

12 §

Nuorisorangaistukseen tuomitun velvollisuu-det

Nuorisorangaistukseen tuomittu on velvol-linen noudattamaan toimeenpanosuunnitel-maa sekä Rikosseuraamuslaitoksen hänelle antamia toimeenpanosuunnitelmaan perustu-via täytäntöönpanossa tarpeellisia määräyk-siä. Tuomitun tulee toimeenpanosuunnitel-massa määrättyllä tavalla pitää yhteyttä val-vojaansa.

13 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos tuomittu on valvontatapaamisessa tai muussa 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuissa ti-laisuudessa ulkoisista merkeistä päätellen to-dennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttä-vän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat ha-vainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtu-van alkoholista, Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi velvoittaa tuomitun suoritta-maan puhalluskokeen.

14 §

Nuorisorangaistuksen suorittamisaika

Rikosseuraamuslaitos voi väliaikaisesti keskeyttää nuorisorangaistuksen tai sen jäl-jellä olevan osan täytäntöönpanon yhteensä enintään yhdeksi vuodeksi, jos nuorisoran-gaistuksen suorittamiselle loppuun rangais-tusaikana on este eikä sen syynä ole 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakava toimeenpa-nosuunnitelman ehtojen tai siihen perustuvi-en määräysten rikkominen. Tässä momentis-sa säädetyn enimmäisajan täytyttyä nuoriso-rangaistuksen suorittamisaika jatkuu esteestä

huolimatta yhtäjaksoisesti rangaistusajan loppuun.

15 §

Nouto nuorisorangaistuksen suorittamista varten

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan ottaa kiinni enintään kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua tilaisuutta ja ottaa säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei tuomittu sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi. Tuomittua ei saa pitää kiinni tai säilössä kauempaa kuin tilaisuuteen noutaminen edellyttää.

16 §

Nuorisorangaistuksen ehtojen ja määräysten rikkominen

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu menettelee 12 §:ssä säädettyjen velvollisuuksiensa vastaisesti, Rikosseuraamuslaitoksen on annettava hänelle suullinen tai kirjallinen huomautus. Jos tuomittu ei ojennu hänelle annettusta huomautuksesta tai muuten vakavasti rikkoo toimeenpanosuunnitelman ehtoja tai siihen perustuvia määräyksiä, Rikosseuraamuslaitoksen on annettava hänelle kirjallinen varoitus.

Ennen varoituksen antamista tuomitulle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Varoituksen antamisen yhteydessä tuomitulle on ilmoitettava, että sen noudattamatta jättäminen johtaa asian saattamiseen käsiteltäväksi tuomioistuimessa ja 18 §:ssä tarkoitettun rangaistuksen tuomitsemiseen.

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu ei aloita nuorisorangaistuksen suorittamista, jättää suorittamisen kesken tai ei ojennu varoituksesta eikä hänellä ole menettelynsä hyväksyttävää syytä, Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi

si tuomioistuimen käsiteltäväksi. Samalla Rikosseuraamuslaitos voi kieltää nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisen tai keskeyttää täytäntöönpanon.

17 §

Rikkomusten oikeudenkäyntimenettely

Rikosseuraamuslaitoksen on 16 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa viipymättä laadittava selvitys asiasta syyttäjälle. Jos syyttäjä katsoo nuorisorangaistukseen tuomitun menetelleen mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla, hänen tulee viipymättä saattaa asia käsiteltäväksi siinä tuomioistuimessa, joka on ratkaissut nuorisorangaistukseen johtaneen rikosasian ensimmäisenä oikeusasteena taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Tuomioistuimen on ennen asian ratkaisemista kuultava nuorisorangaistukseen tuomitua henkilökohtaisesti. Myös Rikosseuraamuslaitoksen edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei tämä ole asian käsittelyn kannalta selvästi tarpeetonta. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomioistuimen tämän pykälän nojalla tekemään ratkaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä.

20 §

Yhteisen ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitseminen

Kun yhteinen ehdoton vankeusrangaistus on rikoslain 7 luvun 8 §:n mukaisesti tuomittu, Rikosseuraamuslaitoksen on muutoksenhausta huolimatta heti keskeytettävä nuorisorangaistuksen täytäntöönpano. Rikosseuraamuslaitos voi keskeyttää täytäntöönpanon myös, jos se saa syyttäjältä ilmoituksen, että nuorisorangaistukseen tuomittua tullaan syyttämään rikoksesta, joka syyttäjän arvion mukaan voi johtaa ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemiseen.

21 §

Matkakustannukset

Rikosseuraamuslaitos maksaa kohtuulliset matkakustannukset, jotka aiheutuvat toimenpanosuunnitelman laatimisesta ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta.

21 a §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 16 §:n 3 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi sekä täytäntöönpanon aloittamisen kieltämisestä ja täytäntöönpanon keskeyttämisestä.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies päättää 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua täytäntöönpanon väliaikaisesta keskeyttämisestä, 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua noudon pyytämi-

sestä ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjallisen varoituksen antamisesta.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää 13 §:ssä tarkoitettua päihteiden käytön valvonnasta ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua suullisen tai kirjallisen huomautuksen antamisesta.

22 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin:

5) apuvalvojan palkkion maksamiseen ja kulujen korvaamiseen sekä rikoksesta epäilyn ja nuorisorangaistukseen tuomitun matkakustannusten korvaamiseen liittyvästä menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 1 luvun 4, 6 ja 8-10 §, 11 §:n 1 momentti ja 12 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, 3 luvun 8 ja 9 §, 4 luvun 7, 11 ja 12 §, 5 luvun 5 §:n 1 momentti ja 9 §, 6 luvun 2 §:n 3 momentti sekä 6 ja 7 §, 7 luvun 8 §, 8 luvun 8 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 3 momentti sekä 15 §, 9 luvun 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 9 §:n 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 7, 8, 10 ja 11 §, 12 luvun 11 §, 13 luvun 7 ja 12 §, 14 luvun 11 ja 12 §, 15 luvun 3 §, 10 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 16 luvun 9 §:n 1 ja 4 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, 18 luvun 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentin johdantokappale ja 9 §, 19 luvun 1 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, 20 luvun 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 9 §:n edellä oleva väliotsikko, 11 §:n 1 momentti sekä 12 ja 13 § sekä 21 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 11 § osaksi laissa 89/2010 ja 12 luvun 11 § osaksi laissa 265/2007, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta

4 §

Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitos jakautuu rikosseuraamusalueisiin, joilla on arviointikeskus ja vankiloita. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta vastaa terveydenhuollon järjestämisestä vastaa terveydenhuoltoyksikkö.

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta säädetään muutoin Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (953/2009).

6 §

Toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käs-

kyin ylläpitää vankilan järjestystä ja turvallisuutta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on suoritettava virkatehtävänsä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

8 §

Toimivallan määräytyminen rikosseuraamusalueella

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää rikosseuraamusalueella Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Tässä laissa tarkoitettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluejohtaja
- 2) arviointikeskuksen johtaja
- 3) vankilan johtaja;
- 4) tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*);
- 5) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 6) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);

7) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;

8) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies; ja

9) muu Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

Aluejohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2–8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4–8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle. Valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilökatsastusta;
- 6) säilöissäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta; sekä
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vauhteeseen.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

10 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta, taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

11 §

Virka-apu

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävän suorittamiseksi poliisilta poliisilain (493/1995) mukaista virka-apua.

12 §

Viittaussäännös

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten virkanimikkeistä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

1 §

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Rangaistus on pantava täytäntöön viipymättä. Kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa täytäntöönpanomääräyksen sen

paikkakunnan ulosottomiehelle, jolla tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen on otettava yhteyttä Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskukseen vankilaan määräämistä varten. Ulosottomiehen on määrättävä tuomittu ilmoittautumaan vankilaan arviointikeskuksen määräämänä ajankohtana. Jos tuomittua ei tavoiteta, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on etsintäkuuluttava hänet.

-----

10 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö myöntää lykkäyksen terveydellisillä perusteilla. Muilla perusteilla lykkäyksen myöntää ulosottomies.

-----

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

8 §

Päätösvalta

Rangaistusajaksi lukemisesta päättää täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

9 §

Tarkemmat määräykset

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Arviointikeskus laatii rangaistusajan suunnitelman. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vangin kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä vangin suostumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa viranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa. Vangin yhteiskuntaan sijoittumisen parantamiseksi vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa on lisäksi vangin suostumuksella oltava tarpeen mukaan yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveyst-, asunto- sekä työvoimaviranomaisten kanssa.

Suunnitelman toteutumista on seurattava. Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta. Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta ja vangin sijoittamisesta vankilaan päättää arviointikeskuksen johtaja.

12 §

Tarkemmat säännökset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, arviointikeskusten tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta ja arviointikeskusten toiminnasta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

5 §

Varmuosasto

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä voidaan vankilaan turvallisuussyistä perustaa muusta vankilasta eristetty osasto (*varmuusosasto*).

9 §

Päätösvalta

Varmuosaston päiväjärjestyksen vahvistaa aluejohtaja. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan johtaja.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminoista vastaava tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. Rikosseuraamuslaitoksen sairaalayksikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalayksikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vankilan johtajan tai arviointikeskuksen johtajan esityksestä tai näitä kuuluaan.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikana, on toimitettava arviointikeskukseen tai arviointikeskuksen osoittamaan vankilaan.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä rikosseuraamusalueella päättää arviointikeskuksen johtaja, jolle hän ole siirtänyt päätösvaltaa asiassa rangaistusajan suunnitelmassa nimetyille vankilan johtajalle. Jos vanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirto edellyttää vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan suostumusta.

Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen ta-soittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Vankilan johtaja päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella oleminen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai hänen määräämänsä täytäntöönpanosta vastaava virkamies.

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

8 §

Koulutus

Vanki voi osallistua vankilassa tai sen ulkopuolella järjestettävään koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta vankilan ulkopuolella noudatetaan, mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään. Rikosseuraamusalue tai vankila sopii vankilassa toteutettavasta tutkintoon johtavasta tai muusta koulutuksesta koulutuksen järjestäjien kanssa. Vankilassa järjestettävässä koulutuksessa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä asianomaisesta koulutuksesta yleisesti säädetään. Vangille, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää, on annettava tilaisuus sen suorittamiseen.

14 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitetun koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toimintaajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen ja luvan ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määräajaksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

2 §

Omaisuusluettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

5 §

Omaisuuksien palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää aluejohtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Vangin terveyden- ja sairaanhoito

Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

7 §

Terveydenhuollon kustannukset

Vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinnällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on Rikosseuraamuslaitoksen lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

8 §

Omalla kustannuksella järjestettävä hoito

Vangilla on oikeus Rikosseuraamuslaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa.

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Rikosseuraamuslaitoksen lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

Vankilan johtaja päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää vankilan esityksestä Rikosseuraamuslaitoksen ylilääkärinä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettu vankilasta vapauttamisesta.

11 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset vankien terveydentilan tarkastamisesta ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta tämän luvun 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Luvan 9 §:ssä tarkoitettuun sähköiseen viestintään myöntää vankilan johtaja.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö pitää tapaamiskielloista rekisteriä, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta ja 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua aikaistamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin poistumisluvasta, jos lupaa:

1) hakee elinkautista rangaistusta tai koko rangaistusta suorittava vanki 2–5 §:n perusteella; tai

2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitettua päätösvaltaa vankilan johtajalle.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaus, jos vanki syyllistyy järjestysrikkomukseen. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odo-

tettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen avolaitoksesta tai terveydenhuollon laitoksesta;

3) tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmentävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitörangaistus;

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitetulle luvalle tai sijoitukselle taikka 14 luvussa tarkoitetulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen; ja

6) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitörangaistusta.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitörangaistuksen täytäntöönpano

Jos vanki siirretään järjestyksirikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestyksirikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitörangaistus määrätä myös arviointikeskuksessa tai siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

16 §

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa aluejohtaja.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitörangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Vangin ollessa vankilan ulkopuolella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

3 §

Tarkkailu

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkäriin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkäriin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, vangin kuljetuksen aikana sekä Rikosseuraamuslaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

1 §

Ilmoitus omaisuudesta, rahoista, muista maksuvälineistä ja sosiaalietuudesta

Jos vankien valvonnan tai muun Rikosseuraamuslaitoksen tehtävien hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen nojalla on syytä epäillä rahan ja muiden maksuvälineiden tai muun omaisuuden laillista alkuperää, asiasta on ilmoitettava poliisille.

9 §

Ilmoitus henkilö- ja omaisuusvahingosta

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on viivytyksettä ilmoitettava vankilan johtajalle tai muulle esimiehelleen virkatehtävän suorittamisen yhteydessä syntyneestä henkilö- tai omaisuusvahingosta. Henkilövahingon yhteydessä on huolehdittava siitä, että vahingoittunut saa viipymättä tarvitsemansa ensiavun ja hoidon. Henkilölle, joka ilmoittaa saaneensa vammoja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen suorittaman toimenpiteen johdosta, on ilman tarpeetonta viivytystä järjestettävä tilaisuus päästä lääkäriin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan tutkittavaksi.

10 §

Vaihtolo-oikeus

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanotehtävissä toimivalla Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä ei todistajana oikeudenkäynnissä tai esitutkinnassa kuultaessa ole velvollisuutta ilmaista hänelle hänen virkatehtäväänsään luottamuksellisen vihjetiedon antaneen vangin henkilöllisyyttä, jos vihjetieto koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, tai rikoslain 50 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettua huumausainerikosta. Vaihtolo-oikeutta ei kuitenkaan ole, jos vihjetiedon antanut suostuu henkilöllisyytensä ilmaisemiseen tai jos on ilmeistä, ettei tällaisen tiedon ilmaiseminen aiheuta vaaraa hänen, hänen lähiomaisensa tai muun läheisen turvallisuudelle.

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Valitusoikeus käräjäoikeuteen

Oikaisuvaatimuksesta aluejohtajalle säädetään tämän luvun 9 §:ssä ja valitusoikeudesta hallinto-oikeuteen säädetään 12 §:ssä.

3 §

Valituksen tekeminen

Johtajan on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma selvityksensä. Kun Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö tekee päätöksen ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä, asiakirja-aineiston ja selvityksen toimittaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa

on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen

9 §

Muutoksenhaun alaiset asiat

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

11 §

Oikaisuvaatimuksesta päättäminen

Oikaisuvaatimuksen ratkaisee aluejohtaja.

12 §

Valituksen tekeminen

Aluejohtajan päätöksestä saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeuteen. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty.

Kun valituksen kohteena olevan päätöksen tekee aluejohtaja tai Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen ilman 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusmenettelyä.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

13 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 9 §:ssä tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluejohtaja tai valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päättä.

21 luku

Vapauttaminen

3 §

Tarkemmat säännökset

donalaisen vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanosta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajankohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tarkemmat säännökset rikoslain 2 c luvussa tarkoitetun valvotun koevapauden ja eh-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

6.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 1 luvun 7 §, 2 luvun 6 §:n 2 momentti, 3 luvun 6 §:n 3 momentti sekä 9 ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 1 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti ja 8 §, 8 luvun 9 §, 9 luvun 11 §, 10 luvun 3 §:n 1 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 11 luvun 9 §:n 1 ja 4 momentti ja 10 §:n 2 momentti, 13 luvun 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentin johdantokappale ja 9 §, 15 luvun 1 §:n otsikko ja johdantokappale sekä 16 luvun 1 §:n 1 kohta,
 sellaisena kuin niistä on 8 luvun 9 § laissa 266/2007, seuraavasti:

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

7 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkintavangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

2 luku

Saapuminen vankilaan

6 §

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

6 §

Tutkintavangin siirtäminen

Jos tutkintavangin suoritettavaksi tulee vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaus, tutkintavanki voidaan siirtää arviointikeskukseen sijoitusvankilan määräämistä varten.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäamisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaateuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusuokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja.

Vankilan johtaja päättää 8 §:ssä tarkoitettua tutkintavangin päästämistä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo

kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Tutkintavangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

6 §

Omaisuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluettelo, kahden Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset omaisuuden lähettämisestä ja hävittämisestä sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Tutkintavangin terveyden- ja sairaanhoito

Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä tai muuten turvattava tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

Tutkintavangilla on oikeus Rikosseuraamuslaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa, jolle siitä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle.

Terveyden- ja sairaanhoidon järjestämisessä noudatetaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994), mielenterveyslaissa, tartuntatautilaissa (583/1986) ja työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään.

6 §

Terveydenhuollon kustannukset

Tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinnällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on Rikosseuraamuslaitoksen lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Rikosseuraamuslaitoksen lääkäri. Hammashuollossa päättää hammaslääkäri.

8 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tutkintavankien terveydentilan tarkastuksen ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta tämän luvun 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitetusta jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitetusta pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja

tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset tapaamisten järjestämisestä annetaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksellä.

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitotorangaistus, jos tutkintavanki syyllistyy järjestysrikkomukseen. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmentävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksen rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitettun vankilan järjestys-säännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitotorangaistus; ja

5) Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman

kehotuksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

10 §

Päätösvalta

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitorangais-
tuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseu-
raamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan joh-
taja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta
vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Ri-
kosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksi-
köllä on oikeus päättää erityistarkastuksen
toimittamisesta.

11 luku

**Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkas-
taminen**

13 luku

**Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen
käyttö**

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan
läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää
vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen
suorittajan ja todistajan tulee olla samaa su-
kupuolta tarkastettavan kanssa. Tutkintavan-
gin ollessa vankilan ulkopuolella Rikosseu-
raamuslaitoksen virkamiehen välittömässä
valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kui-
tenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa,
jos asia ei siedä viivytystä.

3 §

Tarkkailu

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä
ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenki-
lölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon
ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian
tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkinta-
vankia on tarkoin seurattava teknisellä val-
vonnalla ja muulla tavoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuk-
sesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytä-
kirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä sääde-
tään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymys-
tilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen
toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjatta-
va Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto-
yksikön vahvistaman kaavan mukaiselle lo-
makkeelle.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on vii-
pymättä ilmoitettava terveydenhuollon am-
mattihenkilölle. Lääkärin tai muun tervey-
denhuollon ammattihenkilön tulee mahdolli-
simman pian tutkia tutkintavangin terveyden-
tila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava
teknisellä valvonnalla tai muulla tavoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, tutkintavangin kuljetuksen aikana sekä Rikosseuraamuslaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

---

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

---

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntöönpanon osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä rikosseuraamusalueen tehtävästä, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virkaavusta:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki**pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 ja 3 §, 5 §:n 2 momentti sekä 9 § seuraavasti:

1 §

Hakemus

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun tai koko rangaistuksen rangaistuslaitoksessa suorittamaan määrätyn ehdonalaista vapauttamista koskeva asia käsitellään Helsingin hovioikeudessa, jossa se tulee vireille vangin hakemuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvottuun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys. Elinkautiseen vankeuteen tuomittua koskevaan lausuntoon on lisäksi liitettävä arvio vangin riskistä käyttäytyä väkivaltaisesti.

Vankeuslain (767/2005) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tai muusta erityisestä syystä Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

3 §

Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Vanki voi esittää asiassa tarpeellista selvitystä. Hovioikeuden on kuultava vankia 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lausunnon ja saman pykälän 3 momentissa tarkoitettua hakemuksen johdosta.

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisenä.

Asia on käsiteltävä kiireellisenä.

5 §

Oikeusapu

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

9 §

Ehdonalaisten vapauttamisen täytäntöönpanokiello

Kun Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain (39/1889) 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tai 12 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki**ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain (782/2005) 2, 3 § ja 5 §, 7 §:n 3 momentti, 8 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 – 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 12 c § seuraavasti:

2 §

Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtiminen

Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtii Rikosseuraamuslaitos.

3 §

Valvoja ja apuvalvoja

Valvojana toimii Rikosseuraamuslaitoksen virkamies (*valvoja*).

Valvonnan tarkoituksenmukaisen toimeenpanemisen sitä edellyttäessä valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apuvalvoja*), jolla on sen hoitamiseen soveltuva sosiaali-, nuoriso- tai kasvatusalan koulutus ja kokemus. Tehtävään voidaan erityisesti syystä määrätä muukin siihen sopiva henkilö.

Rikosseuraamuslaitos tekee apuvalvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Solmittavalla sopimuksella ei synny Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvalvojan välille virkasuhdetta eikä työsopimussuhdetta.

Apuvalvojaan sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

5 §

Valvonnan sisältö

Valvonta sisältää valvojan ja valvottavan säännöllisiä tapaamisia, joiden avulla seurataan valvottavan olosuhteita ja niissä tapahtuvia muutoksia ja joiden tarkoituksena on parantaa valvottavan kykyä kantaa vastuuta ja toimia yhteiskunnassa hyväksyttävällä tavalla. Valvontaan voi sisältyä myös sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä tai ohjelmia. Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia, erityisen tuen ja valvonnan tarpeessa olevalla valvottavalla kuitenkin enintään 30 tuntia. Kuukausittainen tuntimäärä voi valvonnan aikana vaihdella sen mukaan kuin valvonnan tarkoituksenmukainen täytäntöönpano edellyttää.

Valvontatapaamisissa käsitellään erityisesti rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä. Valvottavaa on myös avustettava yhteydenotoissa viranomaisiin ja muihin valvottavan elämäntilanteen järjestämisen kannalta tarpeellisiin tahoihin, ja hänet on ohjattava tarvittavien tukitoimien ja palveluiden pariin.

Valvonnan tarkempi sisältö ilmenee valvontasuunnitelmasta, joka Rikosseuraamuslaitoksen on laadittava valvottavan tarpeiden mukaan ennen valvontaan asetetun vapautumista siten, että suunnitelma voidaan ottaa käyttöön valvonnan alkaessa. Valvontasuunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa tai täydentää.

Valvontasuunnitelma on sovitettava yhteen rangaistusajan suunnitelman kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä arviointikeskuksen, vankilan, vangin koti- ja asuinkunnan sekä muiden viranomaisten, yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

7 §

Valvojan tehtävät

Apuvalvojan tulee lisäksi noudattaa Rikosseuraamuslaitoksen hänelle valvonnan täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle valvottavalle tässä laissa säädettyjen tai hänelle tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien rikkomisesta.

8 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos valvottava on valvontatapaamisessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtuvan alkoholista, Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi velvoittaa valvottavan suorittamaan puhalluskokeen.

9 §

Nouto valvontatapaamiseen

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan enintään kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua valvontatapaamista ottaa kiinni ja säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei valvottava sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi. Valvottavaa ei saa pitää kiinni otettuna tai säilössä kauempaa kuin valvontatapaamiseen noutaminen edellyttää.

10 §

Valvottavalle kuuluvien velvollisuuksien rikkominen

Jos valvottava ilman hyväksyttävää syytä laiminlyö hänelle 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai olennaisesti rikkoo hänelle sen nojalla annettua määräystä, Rikosseuraamuslaitoksen on annettava hänelle kirjallinen varoitus. Ennen varoituksen antamista on valvottavalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Varoitusta ei kuitenkaan saa antaa, jos laiminlyönnin tai rikkomuksen perusteella päätetään ryhtyä 9 §:ssä tarkoitettuun noutoon.

Mikäli valvottava ei noudon jälkeenkään noudata velvollisuuttaan pitää yhteyttä valvojan tai jos hän muutoin törkeästi rikkoo hänelle 6 §:n mukaan kuuluvia velvollisuuksia, Rikosseuraamuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava asiasta syyttäjälle.

Jos syyttäjä arvioi, että osa jäännösrangaistusta olisi valvottavan 2 momentissa tarkoitettuna menettelyn vuoksi pantava täytäntöön, hänen on viipymättä esitettävä tätä koskeva vaatimus sille tuomioistuimelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena ratkaissut ehdotomaan vankeuteen johtaneen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä valvottava asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa valvottavan menettelleen 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja jos siihen valvottavan henkilöön liittyvät ja rikkomukseen johtaneet syyt kokonaisuutena huomioon ottaen on erityistä syytä, se voi määrätä jäännösrangaistusta pantavaksi täytäntöön vähintään neljä ja enintään 14 päivää.

11 §

Valvonnan lakkauttaminen

Jos valvonta-ajan kestänyt vähintään kuusi kuukautta on käynyt ilmeiseksi, ettei valvonnan jatkaminen ole tarpeen, Rikosseuraamuslaitos voi valvojan esityksestä lakkauttaa valvonnan.

12 §

Matkakustannukset

Rikosseuraamuslaitos maksaa valvontata-
paamisiin liittyvät valvottavan kohtuulliset
matkakustannukset.

12 c §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseu-
raamustoimiston johtaja päättää 10 §:n 2
momentissa tarkoitettua ilmoituksen teke-
misestä syyttäjälle.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai
työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja

taikka rikosseuraamusesimies päättää 9 §:n
2 momentissa tarkoitettua noudon pyytämi-
sestä, 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua kir-
jallisen varoituksen antamisesta ja 11 §:ssä
tarkoitettua valvonnan lakkauttamisesta.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtä-
vään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen vir-
kamies päättää 8 §:ssä tarkoitettua päihtei-
den käytön valvonnasta.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Lain 5 §:n 1 momenttia sovelletaan valvot-
taviin, joiden ehdonalaiseen vapauteen pääs-
tämistä koskeva päätös on tehty lain voi-
maantulon jälkeen.

—————

9.

Laki**Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskusta annetun lain (1316/2006) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti, 14 ja 18 §, 24 §:n 1 momentin 1 kohta ja 25 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin niistä on 1 §:n 1 momentti laissa 1373/2007, seuraavasti:

1 §

Asema ja tehtävät

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion oppilaitos, joka toimii Rikosseuraamulaitoksen keskushallintoyksikön alaisuudessa. Koulutuskeskuksen tehtävänä on antaa rikosseuraamusalalla tutkintoon johtavaa koulutusta ja ammatillista lisäkoulutusta sekä harjoittaa toimialaansa liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

2 §

Johtokunta

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja seitsemän muuta jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet edustavat opetusalaa, rikosseuraamusalaa ja sen sidosryhmiä sekä muuta koulutuskeskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Kolme jäsentä ja heidän varajäsenensä nimetään Rikosseuraamulaitoksen keskushallintoyksikön ehdottamista henkilöistä. Yksi jäsen ja hänen varajäsenensä edustaa koulutuskeskuksen henkilöstöä.

14 §

Virkapuvun käyttö

Koulutuskeskus voi velvoittaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan käyttämään koulutukseen osallistuessaan Rikosseuraamulaitoksen virkapukua.

18 §

Työharjoittelu

Opiskelija on velvollinen suorittamaan tutkintoon kuuluvat työharjoittelujaksot hänelle osoitetussa rikosseuraamusalan yksikössä. Työharjoitteluun voidaan sisällyttää työskentelyä myös muulla alalla. Harjoittelu perustuu koulutuskeskuksen ja työpaikan väliseen kirjalliseen sopimukseen. Työharjoittelujakson aikana opiskelija voi olla virkasuhteessa asianomaiseen laitokseen.

Työharjoittelujakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää Rikosseuraamulaitoksen keskushallintoyksikkö. Jos harjoittelu suoritetaan muun alan yksikössä, palkkauksesta sovitaan harjoittelupaikan kanssa.

24 §

Huomautus ja varoitus

Koulutuskeskuksen johtaja voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa tutkintoon johtavassa koulu-

tuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen, jos tämä:

1) on käyttäytynyt koulutuksen aikana Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla,

-----
25 §

Koulutuksesta erottaminen

Koulutuskeskuksen johtaja voi erottaa opiskelijan tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jos tämä:

2) on syyllistynyt koulutuksen aikana sellaisen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta rikosseuraamusalalle taikka muutoin käyttäytynyt Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain (1383/2007) 51 §:n 2 momentti ja 64 §:n 2 momentti seuraavasti:

51 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua pyynnön tekee Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö.

rikosseuraamusalueen täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suoritetavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

64 §

Vapaudenmenetyksajan vähentäminen

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, rikos-

-----
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Astrid Thors*

1.

Laki**rikoslain 2 luvun 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 2 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
780/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Rangaistuksista**Rangaistuksista**

13 §

13 §

Jos vanki tai tutkintavanki tekee vankilassa tai muutoin Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena ollessaan rikoksen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, siitä voidaan määrätä kurinpitorangaistus siten kuin vankeuslain (767/2005) 15 luvussa ja tutkintavankeuslain (768/2005) 10 luvussa säädetään. Jos rikoksesta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, rikoksesta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Jos vanki tai tutkintavanki tekee vankilassa tai muutoin *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen valvonnan alaisena ollessaan rikoksen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, siitä voidaan määrätä kurinpitorangaistus siten kuin vankeuslain (767/2005) 15 luvussa ja tutkintavankeuslain (768/2005) 10 luvussa säädetään. Jos rikoksesta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, rikoksesta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki**Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 24 ja 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain (326/1963) 24 ja 27 §, sellaisina kuin ne ovat, 24 § laissa 543/2005 ja 27 § laeissa 142/2001 ja 543/2005, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

24 §

24 §

Tämän lain 1, 5, 10 ja 17 §:ssä tarkoitetun pyynnön tekee Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan asianomainen viranomainen. Rikosseuraamusvirasto ratkaisee, onko 5, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostuttava. Ratkaisun 1 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostumisesta tekee oikeusrekisterikeskus.

Tämän lain 1, 5, 10 ja 17 §:ssä tarkoitetun pyynnön tekee Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan asianomainen viranomainen. *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* ratkaisee, onko 5, 10 tai 17 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostuttava. Ratkaisun 1 §:ssä tarkoitettuun pyyntöön suostumisesta tekee oikeusrekisterikeskus.

27 §

27 §

Pyynnön, joka tarkoittaa 8 §:n mukaista täytäntöönpanoa taikka 15 tai 22 §:ssä edellytettyä valvonnan järjestämistä Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, esittää Rikosseuraamusvirasto. Pyynnön, joka tarkoittaa 4 §:n mukaista täytäntöönpanoa, esittää oikeusrekisterikeskus.

Pyynnön, joka tarkoittaa 8 §:n mukaista täytäntöönpanoa taikka 15 tai 22 §:ssä edellytettyä valvonnan järjestämistä Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa, esittää *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*. Pyynnön, joka tarkoittaa 4 §:n mukaista täytäntöönpanoa, esittää oikeusrekisterikeskus.

Jos pyyntö koskee sakon muuntorangaisituksen täytäntöönpanoa, rikosseuraamusviraston on määrättävä muuntorangaisituksen aika.

Jos pyyntö koskee sakon muuntorangaisituksen täytäntöönpanoa, *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* on määrättävä muuntorangaisituksen aika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 54 ja 58 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 54 § ja 58 §:n 3 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

54 §

54 §

*Toimivaltaiset viranomaiset**Toimivaltaiset viranomaiset*

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee rikosseuraamusvirasto.

Edellä 53 §:n 1 momentissa tarkoitetun syytetoimenpiteitä koskevan pyynnön tekee syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekee *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

58 §

58 §

*Eriyissäännön noudattaminen**Eriyissäännön noudattaminen*

Edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Pynnön perusteena tulee olla 60 §:ssä tarkoitettu vangitsemispäätös, ja pyynnön liitteenä tulee olla Suomeen luovutetun henkilön kirjallinen lausuma pyynnöstä. Suomessa 2 momentin 3 kohdan nojalla tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voi pyytää rikosseuraamusvirasto. Tässä momentissa tarkoitettujen pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Edellä 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua suostumusta voi pyytää syyttäjä, joka on toimivaltainen ajamaan syytettä kysymyksessä olevassa rikosasiassa. Pynnön perusteena tulee olla 60 §:ssä tarkoitettu vangitsemispäätös, ja pyynnön liitteenä tulee olla Suomeen luovutetun henkilön kirjallinen lausuma pyynnöstä. Suomessa 2 momentin 3 kohdan nojalla tuomitun vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaa suostumusta voi pyytää *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*. Tässä momentissa tarkoitettujen pyyntöjen tulee sisältää 14 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**nuorisorangaistuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorisorangaistuksesta annetun lain (1196/2004) 4, 5 ja 7 – 11 §, 12 §:n 1 momentti, 13 §, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 16, 17, 20 ja 21 § sekä 22 §:n 5 kohta sekä

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Toimeenpanosuunnitelma**Toimeenpanosuunnitelma*

Kriminaalihuoltolaitoksen on *virallisen* syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä ennen nuorisorangaistuksen tuomitsemista laadittava nuorisorangaistuksen toimeenpanosuunnitelma, josta tulee ilmetä:

- 1) valvojan ja tuomitun väliseen yhteydenpitoon liittyvät määräykset; ja
- 2) sosiaalista toimintakykyä edistävät tehtävät ja ohjelmat sekä työelämään ja työn tekemiseen perehtymistä koskeva osa.

Kriminaalihuoltolaitoksen on kuultava epäiltyä toimeenpanosuunnitelman laatimisen yhteydessä. Alle 18-vuotiaan epäillyn huoltajalle, edunvalvojalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi.

5 §

Toimeenpanosuunnitelman täsmentäminen

Kriminaalihuoltolaitos voi nuorisorangaistuksen tuomitsemisen jälkeen antaa toimeenpanosuunnitelmaan perustuvia täytäntöönpanossa tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat valvontatapaamisten ja muiden 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilaisuuksien ajankohtia sekä tehtävien, ohjelmien ja perehtymisen tarkempaa sisältöä.

Rikosseuraamuslaitoksen on syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä ennen nuorisorangaistuksen tuomitsemista laadittava nuorisorangaistuksen toimeenpanosuunnitelma, josta tulee ilmetä:

- 1) valvojan ja tuomitun väliseen yhteydenpitoon liittyvät määräykset; ja
- 2) sosiaalista toimintakykyä edistävät tehtävät ja ohjelmat sekä työelämään ja työn tekemiseen perehtymistä koskeva osa.

Rikosseuraamuslaitoksen on kuultava epäiltyä toimeenpanosuunnitelman laatimisen yhteydessä. Alle 18-vuotiaan epäillyn huoltajalle, edunvalvojalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi.

5 §

Toimeenpanosuunnitelman täsmentäminen

Rikosseuraamuslaitos voi nuorisorangaistuksen tuomitsemisen jälkeen antaa toimeenpanosuunnitelmaan perustuvia täytäntöönpanossa tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat valvontatapaamisten ja muiden 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tilaisuuksien ajankohtia sekä tehtävien, ohjelmien ja perehtymisen tarkempaa sisältöä.

7 §

Nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta huolehtiminen

Rikosseuraamusvirasto ja Kriminaalihuoltolaitos huolehtivat nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta siten kuin siitä tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

8 §

Etsintäkuulutus

Jos nuorisorangaistukseen tuomittua ei tavata eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville, Rikosseuraamusvirasto antaa tuomitusta etsintäkuulutuksen. Tuomittua kehoitetaan etsintäkuulutuksessa viimeistään määräpäivänä ottamaan nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoa varten yhteys Kriminaalihuoltolaitokseen. Etsintäkuulutuksessa on ilmoitettava, että muussa tapauksessa pannaan vireille menettely muun rangaistuksen tuomitsemiseksi nuorisorangaistuksen sijasta.

9 §

Usean nuorisorangaistuksen täytäntöönpano

Samaan aikaan täytäntöön pantavina olevat nuorisorangaistukset lasketaan täytäntöönpanossa yhteen. Yhteinen enimmäiskesto on kuitenkin yksi vuosi kuusi kuukautta. Kriminaalihuoltolaitoksen on tarvittaessa tarkistettava toimeenpanosuunnitelmaa yhteenlaskemisen edellyttämällä tavalla.

10 §

Valvojan ja hänen apunaan toimivan henkilön määrääminen

Nuorisorangaistukseen tuomitun valvojana toimii Kriminaalihuoltolaitoksen virkamies.

Nuorisorangaistuksen tarkoituksenmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut

7 §

Nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta huolehtiminen

Rikosseuraamuslaitos huolehtii nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta siten kuin siitä tässä laissa ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

8 §

Etsintäkuulutus

Jos nuorisorangaistukseen tuomittua ei tavata eikä hänen oleskelupaikkaansa saada selville, *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* antaa tuomitusta etsintäkuulutuksen. Tuomittua kehoitetaan etsintäkuulutuksessa viimeistään määräpäivänä ottamaan nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoa varten yhteys *Rikosseuraamuslaitokseen*. Etsintäkuulutuksessa on ilmoitettava, että muussa tapauksessa pannaan vireille menettely muun rangaistuksen tuomitsemiseksi nuorisorangaistuksen sijasta.

9 §

Usean nuorisorangaistuksen täytäntöönpano

Samaan aikaan täytäntöön pantavina olevat nuorisorangaistukset lasketaan täytäntöönpanossa yhteen. Yhteinen enimmäiskesto on kuitenkin yksi vuosi kuusi kuukautta. *Rikosseuraamuslaitoksen* on tarvittaessa tarkistettava toimeenpanosuunnitelmaa yhteenlaskemisen edellyttämällä tavalla.

10 §

Valvojan ja apuvalvojan määrääminen

Nuorisorangaistukseen tuomitun valvojana toimii *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies (*valvoja*).

Nuorisorangaistuksen tarkoituksenmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut

henkilö, jolla on sen hoitamiseen soveltuvaa sosiaali-, nuoriso- tai kasvatustieteiden koulutusta sekä kokemusta työskentelystä nuorten kanssa. Erityisestä syystä tehtävään voidaan määrätä muukin siihen sopiva henkilö. Valvojan apuna toimivaan henkilöön sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Kriminaalihoitolaitos tekee valvojan avuksi määrättävän henkilön kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta.

11 §

Valvojan ja hänen avukseen määrätyn henkilön tehtävät

Valvojan tulee:

- 1) valvoa toimeenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten noudattamista;
- 2) olla tarvittaessa yhteydessä tuomitun huoltajaan, edunvalvojaan tai muuhun lailliseen edustajaan;
- 3) tukea ja ohjata tuomittua; ja
- 4) ilmoittaa Kriminaalihoitolaitokselle toimeenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta.

Valvojan avuksi määrätyn henkilön tulee noudattaa valvojan hänelle nuorisorangastuksen täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa valvojalle toimeenpanosuunnitelman ehtojen ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta.

Valvojan ja hänen avukseen määrätyn henkilön on toimittava niin, että heidän toimenpiteistään ei aiheudu tuomitulle tai hänen läheisilleen tarpeetonta haittaa.

henkilö (*apuvälvoija*), jolla on tehtävän hoitamiseen soveltuvaa sosiaali-, nuoriso- tai kasvatustieteiden koulutusta sekä kokemusta työskentelystä nuorten kanssa. Erityisestä syystä tehtävään voidaan määrätä muukin siihen sopiva henkilö.

Rikosseuraamuslaitos tekee apuvälvojan kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. Solmittavalla sopimuksella ei synny Rikosseuraamuslaitoksen ja apuvälvojan välille virkasuhdetta eikä työsuhteita.

Apuvälvojaan sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

11 §

Valvojan ja apuvälvojan tehtävät

Valvojan tulee:

- 1) valvoa toimeenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten noudattamista;
- 2) olla tarvittaessa yhteydessä tuomitun huoltajaan, edunvalvojaan tai muuhun lailliseen edustajaan;
- 3) tukea ja ohjata tuomittua; ja
- 4) ilmoittaa *Rikosseuraamuslaitokselle* toimeenpanosuunnitelman ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta.

Apuvälvojan tulee noudattaa valvojan hänelle nuorisorangastuksen täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa valvojalle toimeenpanosuunnitelman ehtojen ja siihen perustuvien määräysten rikkomisesta.

Valvojan ja *apuvälvojan* on toimittava niin, että heidän toimenpiteistään ei aiheudu tuomitulle tai hänen läheisilleen tarpeetonta haittaa.

12 §

Nuorisorangaistukseen tuomitun velvollisuudet

Nuorisorangaistukseen tuomittu on velvollinen noudattamaan toimeenpanosuunnitelmaa sekä Kriminaalihuoltolaitoksen hänelle antamia toimeenpanosuunnitelmaan perustuvia täytäntöönpanossa tarpeellisia määräyksiä. Tuomitun tulee toimeenpanosuunnitelmassa määrätyllä tavalla pitää yhteyttä valvojaansa.

12 §

Nuorisorangaistukseen tuomitun velvollisuudet

Nuorisorangaistukseen tuomittu on velvollinen noudattamaan toimeenpanosuunnitelmaa sekä *Rikosseuraamuslaitoksen* hänelle antamia toimeenpanosuunnitelmaan perustuvia täytäntöönpanossa tarpeellisia määräyksiä. Tuomitun tulee toimeenpanosuunnitelmassa määrätyllä tavalla pitää yhteyttä valvojaansa.

13 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos tuomittu on valvontatapaamisessa tai muussa 2 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilaisuudessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun Kriminaalihuoltolaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtuvan alkoholista, Kriminaalihuoltolaitoksen virkamies voi velvoittaa tuomitun suorittamaan puhalluskokeen.

13 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos tuomittu on valvontatapaamisessa tai muussa 2 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tilaisuudessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtuvan alkoholista, *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies voi velvoittaa tuomitun suorittamaan puhalluskokeen.

14 §

Nuorisorangaistuksen suorittamisaika

Kriminaalihuoltolaitos voi väliaikaisesti keskeyttää nuorisorangaistuksen tai sen jäljellä olevan osan täytäntöönpanon yhteensä enintään yhdeksi vuodeksi, jos nuorisorangaistuksen suorittamiselle loppuun rangaistusaikana on este eikä sen syynä ole 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakava toimeenpanosuunnitelman ehtojen tai siihen perustuvien määräysten rikkominen. Tässä momentissa säädetyn enimmäisajan täytyttyä nuorisorangaistuksen suorittamisaika jatkuu esteestä huolimatta yhtäjaksoisesti rangaistusajan loppuun.

14 §

Nuorisorangaistuksen suorittamisaika

Rikosseuraamuslaitos voi väliaikaisesti keskeyttää nuorisorangaistuksen tai sen jäljellä olevan osan täytäntöönpanon yhteensä enintään yhdeksi vuodeksi, jos nuorisorangaistuksen suorittamiselle loppuun rangaistusaikana on este eikä sen syynä ole 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu vakava toimeenpanosuunnitelman ehtojen tai siihen perustuvien määräysten rikkominen. Tässä momentissa säädetyn enimmäisajan täytyttyä nuorisorangaistuksen suorittamisaika jatkuu esteestä huolimatta yhtäjaksoisesti rangaistusajan loppuun.

15 §

Nouto nuorisorangaistuksen suorittamista varten

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies Kriminaalihuoltolaitoksen pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan ottaa kiinni enintään kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua tilaisuutta ja ottaa säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei tuomittu sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi. Tuomittua ei saa pitää kiinni tai säilössä kauempaa kuin tilaisuuteen noutaminen edellyttää.

15 §

Nouto nuorisorangaistuksen suorittamista varten

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies *Rikosseuraamuslaitoksen* pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan ottaa kiinni enintään kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua tilaisuutta ja ottaa säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei tuomittu sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi. Tuomittua ei saa pitää kiinni tai säilössä kauempaa kuin tilaisuuteen noutaminen edellyttää.

16 §

Nuorisorangaistuksen ehtojen ja määräysten rikkominen

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu menettelee 12 §:ssä säädettyjen velvollisuuksiensa vastaisesti, Kriminaalihuoltolaitoksen on annettava hänelle suullinen tai kirjallinen huomautus. Jos tuomittu ei ojennu hänelle annettusta huomautuksesta tai muuten vakavasti rikkoo toimeenpanosuunnitelman ehtoja tai siihen perustuvia määräyksiä, Kriminaalihuoltolaitoksen on annettava hänelle kirjallinen varoitus.

Ennen varoituksen antamista tuomitulle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Varoituksen antamisen yhteydessä tuomitulle on ilmoitettava, että sen noudattamatta jättäminen johtaa asian saattamiseen käsiteltäväksi tuomioistuimessa ja 18 §:ssä tarkoitetun rangaistuksen tuomitsemiseen.

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu ei aloita nuorisorangaistuksen suorittamista, jättää suorittamisen kesken tai ei ojennu varoituksesta eikä hänellä ole menettelyynsä hyväksyttävää syytä, Kriminaalihuoltolaitoksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi. Samalla Kriminaalihuoltolaitos voi kieltää nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisen tai keskeyttää täytäntöönpanon.

16 §

Nuorisorangaistuksen ehtojen ja määräysten rikkominen

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu menettelee 12 §:ssä säädettyjen velvollisuuksiensa vastaisesti, *Rikosseuraamuslaitoksen* on annettava hänelle suullinen tai kirjallinen huomautus. Jos tuomittu ei ojennu hänelle annettusta huomautuksesta tai muuten vakavasti rikkoo toimeenpanosuunnitelman ehtoja tai siihen perustuvia määräyksiä, *Rikosseuraamuslaitoksen* on annettava hänelle kirjallinen varoitus.

Ennen varoituksen antamista tuomitulle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Varoituksen antamisen yhteydessä tuomitulle on ilmoitettava, että sen noudattamatta jättäminen johtaa asian saattamiseen käsiteltäväksi tuomioistuimessa ja 18 §:ssä tarkoitetun rangaistuksen tuomitsemiseen.

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu ei aloita nuorisorangaistuksen suorittamista, jättää suorittamisen kesken tai ei ojennu varoituksesta eikä hänellä ole menettelyynsä hyväksyttävää syytä, *Rikosseuraamuslaitoksen* on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi. Samalla *Rikosseuraamuslaitos* voi kieltää nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisen tai keskeyttää täytäntöönpanon.

17 §

Rikkomusten oikeudenkäyntimenettely

Kriminaalihuoltolaitoksen on 16 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa viipymättä laadittava selvitys asiasta *viralliselle* syyttäjälle. Jos syyttäjä katsoo nuorisorangaistukseen tuomitun menettelleen mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla, hänen tulee viipymättä saattaa asia käsiteltäväksi siinä tuomioistuimessa, joka on ratkaissut nuorisorangaistukseen johtaneen rikosasian ensimmäisenä oikeusasteena taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Tuomioistuimen on ennen asian ratkaisemista kuultava nuorisorangaistukseen tuomitua henkilökohtaisesti. Myös Kriminaalihuoltolaitoksen edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei tämä ole asian käsittelyn kannalta selvästi tarpeetonta. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomioistuimen tämän pykälän nojalla tekemään ratkaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä.

20 §

Yhteisen ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitseminen

Kun yhteinen ehdoton vankeusrangaistus on rikoslain 7 luvun 8 §:n mukaisesti tuomittu, Kriminaalihuoltolaitoksen on muutoksenhausta huolimatta heti keskeytettävä nuorisorangaistuksen täytäntöönpano. Kriminaalihuoltolaitos voi keskeyttää täytäntöönpanon myös, jos se saa syyttäjältä ilmoituksen, että nuorisorangaistukseen tuomittua tullaan syyttämään rikoksesta, joka syyttäjän arvion mukaan voi johtaa ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemiseen.

21 §

Matkakustannukset

Kriminaalihuoltolaitos maksaa kohtuulliset matkakustannukset, jotka aiheutuvat toi-

17 §

Rikosseuraamuslaitoksen oikeudenkäyntimenettely

Rikosseuraamuslaitoksen on 16 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa viipymättä laadittava selvitys asiasta syyttäjälle. Jos syyttäjä katsoo nuorisorangaistukseen tuomitun menettelleen mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla, hänen tulee viipymättä saattaa asia käsiteltäväksi siinä tuomioistuimessa, joka on ratkaissut nuorisorangaistukseen johtaneen rikosasian ensimmäisenä oikeusasteena taikka jonka tuomiopiirissä tuomittu asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Tuomioistuimen on ennen asian ratkaisemista kuultava nuorisorangaistukseen tuomitua henkilökohtaisesti. Myös *Rikosseuraamuslaitoksen* edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jollei tämä ole asian käsittelyn kannalta selvästi tarpeetonta. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomioistuimen tämän pykälän nojalla tekemään ratkaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä.

20 §

Yhteisen ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitseminen

Kun yhteinen ehdoton vankeusrangaistus on rikoslain 7 luvun 8 §:n mukaisesti tuomittu, *Rikosseuraamuslaitoksen* on muutoksenhausta huolimatta heti keskeytettävä nuorisorangaistuksen täytäntöönpano. *Rikosseuraamuslaitos* voi keskeyttää täytäntöönpanon myös, jos se saa syyttäjältä ilmoituksen, että nuorisorangaistukseen tuomittua tullaan syyttämään rikoksesta, joka syyttäjän arvion mukaan voi johtaa ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemiseen.

21 §

Matkakustannukset

Rikosseuraamuslaitos maksaa kohtuulliset matkakustannukset, jotka aiheutuvat toi-

meenpanosuunnitelman laatimisesta ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta.

meenpanosuunnitelman laatimisesta ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpanosta.

21 a §

Päätösvalta

(uusi)

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 16 §:n 3 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä asian saattamiseksi tuomioistuimen käsiteltäväksi sekä täytäntöönpanon aloittamisen kieltämisestä ja täytäntöönpanon keskeyttämisestä.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies päättää 14 §:n 2 momentissa tarkoitetusta täytäntöönpanon väliaikaisesta keskeyttämisestä, 15 §:n 2 momentissa tarkoitetusta noudon pyytämisestä ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitetusta kirjallisen varoituksen antamisesta.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää 13 §:ssä tarkoitetusta päihäteiden käytön valvonnasta ja 16 §:n 1 momentissa tarkoitetusta suullisen tai kirjallisen huomautuksen antamisesta.

22 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin:

5) valvojan avustajan palkkion maksamiseen ja kulujen korvaamiseen sekä rikoksesta epäillyn ja nuorisorangaistukseen tuomitun matkakustannusten korvaamiseen liittyvästä menettelystä.

22 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin:

5) *apuvälvojan* palkkion maksamiseen ja kulujen korvaamiseen sekä rikoksesta epäillyn ja nuorisorangaistukseen tuomitun matkakustannusten korvaamiseen liittyvästi menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vankeuslain (767/2005) 1 luvun 4, 6 ja 8-10 §, 11 §:n 1 momentti ja 12 §, 2 luvun 1 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, 3 luvun 8 ja 9 §, 4 luvun 7, 11 ja 12 §, 5 luvun 5 §:n 1 momentti ja 9 §, 6 luvun 2 §:n 3 momentti sekä 6 ja 7 §, 7 luvun 8 §, 8 luvun 8 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 3 momentti sekä 15 §, 9 luvun 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 9 §:n 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 7, 8, 10 ja 11 §, 12 luvun 11 §, 13 luvun 7 ja 12 §, 14 luvun 11 ja 12 §, 15 luvun 3 §, 10 §:n 3 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 16 luvun 9 §:n 1 ja 4 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, 18 luvun 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentin johdantokappale ja 9 §, 19 luvun 1 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, 20 luvun 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja sen edellä oleva väliotsikko, 11 §:n 1 momentti sekä 12 ja 13 § sekä 21 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 11 § osaksi laissa 89/2010 ja 12 luvun 11 § osaksi laissa 265/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta**Yleiset säännökset vankeuden täytäntöönpanosta**

4 §

4 §

*Aluevankilat ja vankilat****Vankeuden täytäntöönpanon organisaatio***

Vankeinhoitolaitokseen kuuluu aluevankiloita ja terveydenhuollon yksikkö. Aluevankilan tehtävä on panna täytäntöön tuomioistuinten määräämä vankeus ja tutkintavankeus. Aluevankila koostuu sijoittajayksiköstä ja vankiloista.

Vankeinhoitolaitoksesta, aluevankiloista ja terveydenhuollon järjestämisestä Vankeinhoitolaitoksessa säädetään rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetussa laissa (135/2001).

Vankeuden täytäntöönpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitos jakautuu rikosseuraamusalueisiin, joilla on arviointikeskus ja vankiloita. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta vastaa terveydenhuoltoyksikkö.

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiosta säädetään muutoin Rikosseuraamuslaitoksesta annetussa laissa (953/2009).

6 §

6 §

*Toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet**Toimivaltuuksien käytön yleiset periaatteet*

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on toi-

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on

mittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen.

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää vankilan järjestystä ja turvallisuutta.

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on suoritettava virkatehtävänsä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

8 §

Toimivallan määräytyminen aluevankilassa

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää aluevankilassa Vankeinhoitolaitoksen virkamies. Tässä laissa tarkoitettuja Vankeinhoitolaitoksen virkamiehiä ovat:

- 1) aluevankilan johtaja;
- 2) sijoittajayksikön johtaja;
- 3) vankilan johtaja;
- 4) tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*);
- 5) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 6) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);
- 7) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 8) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies; ja
- 9) muu Vankeinhoitolaitoksen virkamies.

Aluevankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2–8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4–8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Valvon-

toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää vankilan järjestystä ja turvallisuutta.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on suoritettava virkatehtävänsä puuttumatta enempää kenenkään oikeuksiin ja aiheuttamatta suurempaa haittaa kuin on välttämätöntä ja puolustettavaa tehtävän suorittamiseksi.

8 §

Toimivallan määräytyminen rikosseuraamusalueella

Tässä laissa tarkoitettua päätösvaltaa käyttää *rikosseuraamusalueella Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies. Tässä laissa tarkoitettuja *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehiä ovat:

- 1) *aluejohtaja*
- 2) *arviointikeskuksen* johtaja
- 3) vankilan johtaja;
- 4) tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava virkamies (*täytäntöönpanosta vastaava virkamies*);
- 5) vankilan toimintojen järjestämisestä vastaava virkamies (*toiminnoista vastaava virkamies*);
- 6) vankilan järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava virkamies (*turvallisuudesta vastaava virkamies*);
- 7) ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies;
- 8) ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies; ja
- 9) muu *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies.

Aluejohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on tässä laissa uskottu 1 momentin 2–8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Vankilan johtajalla on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 4–8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle. Turvallisuudesta vastaavalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 7 ja 8 kohdassa tarkoitettulle virkamiehelle.

nan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös aluevankilan päivystävä virkamies asiassa, joka koskee

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa; sekä
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

10 §

Rikosseuraamusviraston ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamusvirasto voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta, taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

le. Valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä on oikeus yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asia, josta päättäminen on uskottu 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetulle virkamiehelle.

9 §

Toimivalta virka-ajan ulkopuolella

Vankilan johtajalle kuuluvaa päätösvaltaa saa, jollei asia siedä viivytystä, virka-ajan ulkopuolella käyttää myös rikosseuraamusalueen päivystävä virkamies asiassa, joka koskee

- 1) ulkoilun epäämistä;
- 2) tilapäiseen tutkimukseen ja hoitoon vankilan ulkopuolelle lähettämistä;
- 3) erittäin tärkeästä syystä myönnettävää poistumislupaa;
- 4) erityistarkastusta;
- 5) vangin henkilönkatsastusta;
- 6) säilössäpitoa;
- 7) 19 luvun 1, 2, 4, 5 ja 8 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta, *sekä*
- 8) vangin päästämistä ehdonalaiseen vapauteen.

Päivystävänä virkamiehenä saa toimia ainoastaan 8 §:n 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettu virkamies tai muu riittävän koulutuksen saanut virkamies.

10 §

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan vangin sijoittamista, siirtoa, vankilan ulkopuoliseen toimintaan osallistumista ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta, taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

11 §

Virka-apu

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävän suorittamiseksi poliisilta poliisilain (493/1995) mukaista virka-apua.

11 §

Virka-apu

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on oikeus saada virkatehtävän suorittamiseksi poliisilta poliisilain (493/1995) mukaista virka-apua.

12 §

Viittaussäännös

Vankeinhoitolaitoksen virkamiesten virkanimikkeistä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

12 §

Viittaussäännös

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten virkanimikkeistä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

2 luku

Täytäntöpanon aloittaminen

1 §

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Rangaistus on pantava täytäntöön viipymättä. Kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, Rikosseuraamusvirasto antaa täytäntöönpanomääräyksen sen paikkakunnan ulosottomiehelle, jolla tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen on otettava yhteyttä sijoittajaysiköön vankilaan määräämistä varten. Ulosottomiehen on määrättävä tuomittu ilmoittautumaan vankilaan sijoittajaysikön määräämänä ajankohtana. Jos tuomittua ei tavoiteta, Rikosseuraamusviraston on etsintäkuulutettava hänet.

2 luku

Täytäntöpanon aloittaminen

1 §

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Rangaistus on pantava täytäntöön viipymättä. Kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* antaa täytäntöönpanomääräyksen sen paikkakunnan ulosottomiehelle, jolla tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen on otettava yhteyttä *Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskukseen* vankilaan määräämistä varten. Ulosottomiehen on määrättävä tuomittu ilmoittautumaan vankilaan *arviointikeskukseen* määräämänä ajankohtana. Jos tuomittua ei tavoiteta, *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* on etsintäkuulutettava hänet.

10 §

Päätösvalta

Rikosseuraamusvirasto myöntää lykkäyk-

10 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyk-

sen terveydellisillä perusteilla. Muilla perusteilla lykkäyksen myöntää ulosottomies.

sikkö myöntää lykkäyksen terveydellisillä perusteilla. Muilla perusteilla lykkäyksen myöntää ulosottomies.

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

8 §

Päätösvalta

Rangaistusajaksi lukemisesta päättää täytäntöönpanosta vastaava virkamies. Rikosseuraamusvirasto päättää kuitenkin 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

9 §

Tarkemmat määräykset

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Rangaistusajan suunnitelma laaditaan sijoitajayksikössä. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vangin kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä *Kriminaalihuoltolaitoksen, sekä* vangin suostumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa viranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa. Vangin yhteiskuntaan sijoittumisen parantamiseksi vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa on lisäksi vangin suostumuksella oltava tarpeen mukaan yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveys-, asunto-

3 luku

Rangaistusajan laskeminen

8 §

Päätösvalta

Rangaistusajaksi lukemisesta päättää täytäntöönpanosta vastaava virkamies. *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* päättää kuitenkin 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua rangaistusajaksi lukemisesta.

9 §

Tarkemmat määräykset

Tarkemmat määräykset rangaistusajan laskemisesta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

7 §

Suunnitelman laatimismenettely

Rangaistusajan suunnitelma laaditaan *arviointikeskuksessa*. Suunnitelmaa tarkennetaan siinä vankilassa, johon vanki sijoitetaan.

Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vangin kanssa. Rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä vangin suostumuksella hänen koti- tai asuinkuntansa viranomaisten, muiden viranomaisten sekä yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa. Vangin yhteiskuntaan sijoittumisen parantamiseksi vapauttamissuunnitelmaa laadittaessa on lisäksi vangin suostumuksella oltava tarpeen mukaan yhteistyössä vangin koti- tai asuinkunnan sosiaali-, terveys-, asunto- sekä työvoimaviran-

sekä työvoimaviranomaisten kanssa.

Suunnitelman toteutumista on seurattava. Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta. Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Vankeinhoitolaitoksen virkamies.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta ja vangin sijoittamisesta vankilaan päättää sijoittajayksikön johtaja.

12 §

Tarkemmat säännökset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, sijoittajayksiköiden tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta ja sijoittajayksiköiden toiminnasta antaa Rikosseuraamusvirasto.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

5 §

Varmuosasto

Rikosseuraamusviraston päätöksellä voidaan vankilaan turvallisuussyistä perustaa muusta vankilasta eristetty osasto (*varmuusosasto*).

9 §

Päätösvalta

Varmuosaston päiväjärjestyksen vahvistaa aluevankilan johtaja. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan johtaja.

omaisten kanssa.

Suunnitelman toteutumista on seurattava. Suunnitelma on otettava uudelleen käsiteltäväksi säännöllisin väliajoin sekä myös, jos sitä ei noudateta. Suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta ja vangin sijoittamisesta vankilaan päättää *arviointikeskuksen* johtaja.

12 §

Tarkemmat säännökset

Täytäntöönpanoasiakirjoista, *arviointikeskusten* tehtävistä, tuomittujen toimittamisesta vankilaan, tulotarkastuksen kirjaamisesta sekä rangaistusajan suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta ja *arviointikeskusten* toiminnasta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikö*.

5 luku

Sijoittaminen vankilassa

5 §

Varmuosasto

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä voidaan vankilaan turvallisuussyistä perustaa muusta vankilasta eristetty osasto (*varmuusosasto*).

9 §

Päätösvalta

Varmuosaston päiväjärjestyksen vahvistaa *aluejohtaja*. Muiden osastojen päiväjärjestyksen vahvistaa vankilan johtaja.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. Vankeinhoitolaitoksen sairaalayksikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalayksikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää Rikosseuraamusvirasto vankilan johtajan tai sijoittajayksikön johtajan esityksestä tai näitä kuultuaan.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikaana, on toimitettava sijoittajayksikköön.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä aluevankilassa päättää sijoittajayksikön johtaja, jollei hän ole siirtänyt päätösvaltaa asiassa rangaistusajan suunnitelmassa nimetyille vankilan johtajalle. Jos vanki siirretään toiseen aluevankilaan, siirto edellyttää vastaanottavan aluevankilan sijoittajayksikön johtajan suostumusta.

Aluevankiloiden käyttöasteen tasoittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös Rikosseuraamusvirasto.

Vankilan johtaja päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämistä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella oleminen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää sijoittajayksikön johtaja tai hänen määräämänsä täytäntöpanosta vastaava virkamies.

Osastolle sijoittamisesta päättää toiminnoista vastaava tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies siten kuin vankilan työjärjestyksessä määrätään. *Rikosseuraamuslaitoksen* sairaalayksikköön ottamisesta ja sieltä poistamisesta päättää sairaalayksikön toiminnasta vastaava ylilääkäri.

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* vankilan johtajan tai *arviointikeskuksen* johtajan esityksestä tai näitä kuultuaan.

6 luku

Siirtäminen vankilasta toiseen

2 §

Siirtäminen avolaitoksesta suljettuun vankilaan

Vanki, joka ilman pätevää syytä jättää saapumatta avolaitokseen määräaikaana, on toimitettava *arviointikeskukseen tai arviointikeskuksen osoittamaan vankilaan*.

6 §

Siirtämisestä päättäminen

Vangin siirtämisestä *rikosseuraamusalueella* päättää *arviointikeskuksen* johtaja, jollei hän ole siirtänyt päätösvaltaa asiassa rangaistusajan suunnitelmassa nimetyille vankilan johtajalle. Jos vanki siirretään toiselle *rikosseuraamusalueelle*, siirto edellyttää vastaanottavan *rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen* johtajan suostumusta.

Rikosseuraamusalueiden käyttöasteen tasoittamiseksi tapahtuvasta vangin siirtämisestä voi päättää myös *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

Vankilan johtaja päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitetusta vangin päästämistä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella oleminen kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää *arviointikeskuksen* johtaja tai hänen määräämänsä täytäntöpanosta vastaava virkamies.

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

8 §

Koulutus

Vanki voi osallistua vankilassa tai sen ulkopuolella järjestettävään koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta vankilan ulkopuolella noudatetaan, mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään. Aluevankila tai vankila sopii vankilassa toteutettavasta tutkintoon johtavasta tai muusta koulutuksesta koulutuksen järjestäjien kanssa. Vankilassa järjestettävässä koulutuksessa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä asianomaisesta koulutuksesta yleisesti säädetään. Vangille, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää, on annettava tilaisuus sen suorittamiseen.

7 §

Tarkemmat säännökset

Vangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

7 luku

Perushuolto ja asuminen

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

8 luku

Toimintaan osallistuminen

8 §

Koulutus

Vanki voi osallistua vankilassa tai sen ulkopuolella järjestettävään koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta vankilan ulkopuolella noudatetaan, mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään. Rikosseuraamusalue tai vankila sopii vankilassa toteutettavasta tutkintoon johtavasta tai muusta koulutuksesta koulutuksen järjestäjien kanssa. Vankilassa järjestettävässä koulutuksessa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä asianomaisesta koulutuksesta yleisesti säädetään. Vangille, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää, on annettava tilaisuus sen suorittamiseen.

14 §

Päätösvalta

Rikosseuraamusvirasto päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitetun koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamusviraston päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

14 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta ja rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitetun koko rangaistusta suorittavan vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen laitokseen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön päätöksellä 2 momentissa tarkoitettu päätösvalta voidaan siirtää 1 momentissa tarkoitettulle virkamiehelle.

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toiminta-ajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen ja luvan ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määrääjäksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa Rikosseuraamusvirasto.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

2 §

Omaisuusluettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

15 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankien toimintaan sijoittamisesta, vankien työ- ja toiminta-ajasta sekä 6 ja 9 §:ssä tarkoitetun sijoituksen ja luvan ehdoista, pituudesta ja sijoitussopimuksesta sekä osallistumisvelvollisuudesta vapauttamisesta määrääjäksi annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset menettelystä samoin kuin töiden luokittelusta sekä muista työn edellytyksistä antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

9 luku

Vangin omaisuus ja tulot

2 §

Omaisuusluettelo

Suljettuun vankilaan vastaanotetusta vangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Avolaitoksessa luettelo on laadittava ainoastaan avolaitokseen säilytettäväksi otetusta omaisuudesta ja vangin pyynnöstä hänen haltuunsa annetusta erityisen arvokkaasta omaisuudesta. Vangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos vanki ei allekirjoita luetteloa, kahden *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

5 §

Omaisuu den palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

5 §

Omaisuu den palauttaminen

Kun vanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos vanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää aluevankilan johtaja.

9 §

Päätösvalta

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu vankilan ulkopuolelta tulevan rahan tai muiden maksuvälineiden käytön rajoittamisesta suljetussa vankilassa päättää *aluejohtaja*.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset omaisuuden säilyttämisestä, lähettämisestä, hävittämisestä ja omaisuusluettelosta sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Vangin terveyden- ja sairaanhoito

Vankeinhoitolaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

10 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Vangin terveyden- ja sairaanhoito

Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

7 §

Terveydenhuollon kustannukset

Vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinnällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on Vankeinhoitolaitoksen lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

8 §

Omalla kustannuksella järjestettävä hoito

Vangilla on oikeus Vankeinhoitolaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa.

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankeinhoitolaitoksen lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

Vankilan johtaja päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. Rikosseuraamusvirasto päättää vankilan esityksestä Vankeinhoitolaitoksen ylilääkärinä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta.

11 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset vankien terveydentilan tarkastamisesta ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

7 §

Terveydenhuollon kustannukset

Vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinnällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on *Rikosseuraamuslaitoksen* lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

8 §

Omalla kustannuksella järjestettävä hoito

Vangilla on oikeus *Rikosseuraamuslaitoksen* lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa.

10 §

Päätösvalta

Vangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää *Rikosseuraamuslaitoksen* lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

Vankilan johtaja päättää, kuultuaan mahdollisuuksien mukaan lääkäriä, lähettämisestä 2 §:ssä tarkoitettuun hoitoon tai tutkimukseen. *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* päättää vankilan esityksestä *Rikosseuraamuslaitoksen* ylilääkärinä kuultuaan 3 §:ssä tarkoitettua vankilasta vapauttamisesta.

11 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset vankien terveydentilan tarkastamisesta ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta tämän luvun 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää aluevankilan työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Vankeinhoitolaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamusvirasto pitää tapaamiskielloista rekisteriä, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

11 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta tämän luvun 1 §:n 1 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö pitää tapaamiskielloista rekisteriä, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä.

14 luku

Poistumislupa

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta ja 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaistamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamusvirasto päättää kuitenkin poistumisluvasta, jos lupaa:

- 1) hakee elinkautista rangaistusta tai koko rangaistusta suorittava vanki 2–5 §:n perusteella; tai
- 2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.

Rikosseuraamusvirasto voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitettua päätösvaltaa vankilan johtajalle.

14 luku

Poistumislupa

11 §

Päätösvalta

Poistumisluvasta, sen peruuttamisesta ja 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun aikaistamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää kuitenkin poistumisluvasta, jos lupaa:

- 1) hakee elinkautista rangaistusta tai koko rangaistusta suorittava vanki 2–5 §:n perusteella; tai
- 2) haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voi päätöksellään siirtää 2 momentissa tarkoitettua päätösvaltaa vankilan johtajalle.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset matka-ajasta, poistumislupamatkojen korvaamisesta ja poistumislupamenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset poistumislupien määrän ja keston laskemisesta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus, jos vanki syyllistyy järjestysrikkomukseen. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen avolaitoksesta tai terveydenhuollon laitoksesta;

3) tässä laissa tai sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa taikka niitä täsmen­tävässä Rikosseuraamusviraston määräyksessä annettujen säännösten rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitorangaistus;

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitetulle luvalle tai sijoitukselle taikka 14 luvussa tarkoitetulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen; ja

6) Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehoituksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitorangaistusta.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Jos vanki siirretään järjestysrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös sijoittajaksi-

15 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Vangille voidaan määrätä kurinpitorangaistus, jos vanki syyllistyy järjestysrikkomukseen. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen avolaitoksesta tai terveydenhuollon laitoksesta;

3) *tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmen­tävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallin­toyksikön määräyksen rikkominen;*

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitorangaistus;

5) 8 luvun 6 tai 9 §:ssä tarkoitetulle luvalle tai sijoitukselle taikka 14 luvussa tarkoitetulle poistumisluvulle asetettujen ehtojen rikkominen; ja

6) *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehoituksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

Rikoksesta, josta vankilan johtaja on tehnyt ilmoituksen poliisille, ei saa määrätä kurinpitorangaistusta.

10 §

Kurinpitoasian käsittely ja kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano

Jos vanki siirretään järjestysrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjestysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös *arviointikeskuk-*

kössä tai siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

sessä tai siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

16 §

16 §

Päätösvalta

Päätösvalta

Järjestyssäännön vahvistaa aluevankilan johtaja.

Järjestyssäännön vahvistaa *aluejohtaja*.

18 §

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitorangais-
tuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseu-
raamusvirasto.

Tarkemmat määräykset kurinpitorangais-
tuksen täytäntöönpanosta antaa *Rikosseu-
raamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

16 luku

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

9 §

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Vangin ollessa vankilan ulkopuolella Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Vangin ollessa vankilan ulkopuolella *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamusviraston vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* vahvistaman kaavan mukaiselle lo-

makkeelle.

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamusvirastolla on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä* on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

3 §

Tarkkailu

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

3 §

Tarkkailu

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava *terveydenhuollon ammattihenkilölle*. Lääkärin tai muun *terveydenhuollon ammattihenkilön* tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava *terveydenhuollon ammattihenkilölle*. Lääkärin tai muun *terveydenhuollon ammattihenkilön* tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, vangin kuljetuksen aikana sekä Vankeinhoitolaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

---

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytöntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

1 §

Ilmoitus omaisuudesta, rahoista, muista maksuvälineistä ja sosiaalietuudesta

Jos vankien valvonnan tai muun Vankeinhoitolaitoksen tehtävien hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen nojalla on syytä epäillä rahan ja muiden maksuvälineiden tai muun omaisuuden laillista alkuperää, asiasta on ilmoitettava poliisille.

---

9 §

Ilmoitus henkilö- ja omaisuusvahingosta

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on viivytyksettä ilmoitettava vankilan johtajalle tai

6 §

Voimakeinojen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, vangin kuljetuksen aikana sekä Rikosseuraamuslaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

---

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytöntöönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

1 §

Ilmoitus omaisuudesta, rahoista, muista maksuvälineistä ja sosiaalietuudesta

Jos vankien valvonnan tai muun Rikosseuraamuslaitoksen tehtävien hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen nojalla on syytä epäillä rahan ja muiden maksuvälineiden tai muun omaisuuden laillista alkuperää, asiasta on ilmoitettava poliisille.

---

9 §

Ilmoitus henkilö- ja omaisuusvahingosta

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen on viivytyksettä ilmoitettava vankilan johtajalle

muulle esimiehelleen virkatehtävän suorittamisen yhteydessä syntyneestä henkilö- tai omaisuusvahingosta. Henkilövahingon yhteydessä on huolehdittava siitä, että vahingoittunut saa viipymättä tarvitsemansa ensiavun ja hoidon. Henkilölle, joka ilmoittaa saaneensa vammoja Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen suorittaman toimenpiteen johdosta, on ilman tarpeetonta viivytystä järjestettävä tilaisuus päästä lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan tutkittavaksi.

tai muulle esimiehelleen virkatehtävän suorittamisen yhteydessä syntyneestä henkilö- tai omaisuusvahingosta. Henkilövahingon yhteydessä on huolehdittava siitä, että vahingoittunut saa viipymättä tarvitsemansa ensiavun ja hoidon. Henkilölle, joka ilmoittaa saaneensa vammoja *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen suorittaman toimenpiteen johdosta, on ilman tarpeetonta viivytystä järjestettävä tilaisuus päästä lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan tutkittavaksi.

10 §

Vaitiolo-oikeus

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä ei todistajana oikeudenkäynnissä tai esitutkinnassa kuultaessa ole velvollisuutta ilmaista hänelle hänen virkatehtävässään luottamuksellisen vihjetiedon antaneen vangin henkilöllisyyttä, jos vihjetieto koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, tai rikoslain 50 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettua huumausainerikosta. Vaitiolo-oikeutta ei kuitenkaan ole, jos vihjetiedon antanut suostuu henkilöllisyytensä ilmaisemiseen tai jos on ilmeistä, ettei tällaisen tiedon ilmaiseminen aiheuta vaaraa hänen, hänen lähiomaisensa tai muun läheisen turvallisuudelle.

10 §

Vaitiolo-oikeus

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanotehtävissä toimivalla Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä ei todistajana oikeudenkäynnissä tai esitutkinnassa kuultaessa ole velvollisuutta ilmaista hänelle hänen virkatehtävässään luottamuksellisen vihjetiedon antaneen vangin henkilöllisyyttä, jos vihjetieto koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, tai rikoslain 50 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettua huumausainerikosta. Vaitiolo-oikeutta ei kuitenkaan ole, jos vihjetiedon antanut suostuu henkilöllisyytensä ilmaisemiseen tai jos on ilmeistä, ettei tällaisen tiedon ilmaiseminen aiheuta vaaraa hänen, hänen lähiomaisensa tai muun läheisen turvallisuudelle.

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Valitusoikeus käräjäoikeuteen

Oikaisuvaatimuksesta aluevankilan johtajalle säädetään tämän luvun 9 §:ssä ja valitusoikeudesta hallinto-oikeuteen säädetään 12 §:ssä.

20 luku

Muutoksenhaku

1 §

Valitusoikeus käräjäoikeuteen

Oikaisuvaatimuksesta *aluejohtajalle* säädetään tämän luvun 9 §:ssä ja valitusoikeudesta hallinto-oikeuteen säädetään 12 §:ssä.

3 §

Valituksen tekeminen

Johtajan on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma selvityksensä. Kun Rikosseuraamusvirasto tekee päätöksen ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä, asiakirja-aineiston ja selvityksen toimittaa Rikosseuraamusvirasto. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen

9 §

Muutoksenhaun alaiset asiat

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle ja valitus hallinto-oikeuteen voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

11 §

Oikaisuvaatimuksesta päättäminen

Oikaisuvaatimuksen ratkaisee aluevankilan johtaja.

12 §

Valituksen tekeminen

Aluevankilan johtajan päätöksestä saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeuteen. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluevankilan johtajan päätös on tehty.

Kun valituksen kohteena olevan päätöksen tekee aluevankilan johtaja tai Rikosseuraamusvirasto, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen ilman 10 ja 11 §:ssä tarkoit-

3 §

Valituksen tekeminen

Johtajan on viipymättä toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan sekä liitettävä siihen jäljennökset kertyneestä asiakirja-aineistosta ja oma selvityksensä. Kun *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* tekee päätöksen ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämisestä, asiakirja-aineiston ja selvityksen toimittaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*. Asiakirjoja käräjäoikeudelle toimitettaessa on ilmoitettava, milloin valituskirjelmä on saapunut.

*Oikaisuvaatimus **aluejohtajalle** ja valitus hallinto-oikeuteen*

9 §

Muutoksenhaun alaiset asiat

Oikaisuvaatimus *aluejohtajalle* ja valitus hallinto-oikeuteen voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

11 §

Oikaisuvaatimuksesta päättäminen

Oikaisuvaatimuksen ratkaisee *aluejohtaja*.

12 §

Valituksen tekeminen

Aluejohtajan päätöksestä saa valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeuteen. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä *aluejohtajan* päätös on tehty.

Kun valituksen kohteena olevan päätöksen tekee *aluejohtaja* tai *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*, valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeuteen ilman 10 ja

tua oikaisuvaatimusmenettelyä.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

13 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 9 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä aluevankilan johtaja tai valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päättä.

21 luku

Vapauttaminen

3 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset rikoslain 2 c luvussa tarkoitetun valvotun koevapauden ja ehdonalaisten vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanosta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajankohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

11 §:ssä tarkoitettua oikaisuvaatimusmenettelyä.

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

13 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekeminen ei keskeytä 9 §:ssä tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisuvaatimusta käsittelevä *aluejohtaja* tai valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin päättä.

21 luku

Vapauttaminen

3 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset rikoslain 2 c luvussa tarkoitetun valvotun koevapauden ja ehdonalaisten vapauttamisen valvonnasta ja toimeenpanosta sekä vankilassaoloajan ja vapauttamisajankohdan määräytymisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset vangin vapauttamisesta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 1 luvun 7 §, 2 luvun 6 §:n 2 momentti, 3 luvun 6 §:n 3 momentti sekä 9 ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 2 momentti, 6 luvun 1 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti ja 8 §, 8 luvun 9 §, 9 luvun 11 §, 10 luvun 3 §:n 1 momentti ja 18 §:n 2 momentti, 11 luvun 9 §:n 1 ja 4 momentti ja 10 §:n 2 momentti, 13 luvun 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti, 6 §:n 1 momentin johdantokappale ja 9 §, 15 luvun 1 §:n otsikko ja johdantokappale sekä 16 luvun 1 §:n 1 kohta, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 9 § laissa 266/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet**Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet**

7 §

7 §

*Rikosseuraamusviraston ratkaistavat asiat****Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön ratkaistavat asiat***

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, Rikosseuraamusvirasto voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkintavangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen päätösvaltaan kuuluvan tutkintavangin sijoittamista, siirtoa ja poistumislupaa koskevan asian, jos on syytä epäillä vangin osallistuvan järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan, vankeusaikanaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan turvallisuutta taikka jos se on perusteltua vangin turvallisuuden suojelemiseksi.

2 luku

2 luku

Saapuminen vankilaan**Saapuminen vankilaan**

6 §

6 §

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

Tarkemmat määräykset tulotarkastuksesta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallin-*

toyksikkö.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

6 §

Tutkintavangin siirtäminen

Jos tutkintavangin suoritettavaksi tulee vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus, tutkintavanki voidaan siirtää sijoittajayksiköön sijoitusvankilan määräämistä varten.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaatetuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin siirtämisestä päättää *vankeuslain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitetun* sijoittajayksikön johtaja.

Vankilan johtaja päättää 8 §:ssä tarkoitettua tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää sijoittajayksikön johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

6 §

Tutkintavangin siirtäminen

Jos tutkintavangin suoritettavaksi tulee vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus, tutkintavanki voidaan siirtää *arviointikeskukseen* sijoitusvankilan määräämistä varten.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja. Tutkintavangin vaatetuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Perusruokavaliosta poikkeamisesta uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen perusteella päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista vastaava virkamies.

Tutkintavangin siirtämisestä päättää *arviointikeskuksen* johtaja.

Vankilan johtaja päättää 8 §:ssä tarkoitettua tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää *arviointikeskuksen* johtaja.

10 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset ruoka- ja perushuollosta sekä asumisesta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

Tutkintavangin siirtoa koskevasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston

asetuksella. Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Tutkintavangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

6 §

Omaisuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset omaisuuden lähettämisestä ja hävittämisestä sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa Rikosseuraamusvirasto.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Tutkintavangin terveyden- ja sairaanhoito

Vankeinhoitolaitoksen on järjestettävä tai

asetuksella. Tarkemmat määräykset tutkintavangin siirtämisestä antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

2 §

Omaisuusluettelo

Vankilaan vastaanotetusta tutkintavangin omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Tutkintavangin ja läsnä olevan todistajan on allekirjoitettava omaisuusluettelo. Jos tutkintavanki ei allekirjoita luetteloa, kahden *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

6 §

Omaisuuden palauttaminen

Kun tutkintavanki vapautuu vankilasta, hänen rahansa, muut maksuvälineensä ja omaisuutensa on luovutettava hänelle kuittausta vastaan. Jos tutkintavanki ei allekirjoita omaisuusluetteloa, kahden *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen on todistettava luettelo oikeaksi.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset omaisuuden lähettämisestä ja hävittämisestä sekä toiminta- ja käyttörahan suorittamatta jättämisestä antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

6 luku

Sosiaali- ja terveydenhuolto

1 §

Tutkintavangin terveyden- ja sairaanhoito

Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä

muuten turvattava tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinällinen kuntoutus.

Tutkintavangilla on oikeus Vankeinhoitolaitoksen lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa, jollei siitä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle.

Terveyden- ja sairaanhoidon järjestämisessä noudatetaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994), mielenterveyslaissa, tartuntatautilaissa (583/1986) ja työterveyshuolto-laissa (1383/2001) säädetään.

6 §

Terveydenhuollon kustannukset

Tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on Vankeinhoitolaitoksen lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää Vankeinhoitolaitoksen lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

8 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset tutkintavankien terveydentilan tarkastuksen ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

tai muuten turvattava tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinällinen kuntoutus.

Tutkintavangilla on oikeus *Rikosseuraamuslaitoksen* lääkärin luvalla omalla kustannuksellaan saada lääkitystä, tutkimusta ja muuta terveydenhuoltoa vankilassa, jollei siitä aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle.

Terveyden- ja sairaanhoidon järjestämisessä noudatetaan, mitä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992), terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994), mielenterveyslaissa, tartuntatautilaissa (583/1986) ja työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään.

6 §

Terveydenhuollon kustannukset

Tutkintavangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveydenhoito, sairaanhoito ja lääkinällinen kuntoutus maksetaan valtion varoista. Valtion maksuvelvollisuus edellyttää, että vankilan ulkopuolella järjestettävä tutkimus tai annettava hoito on *Rikosseuraamuslaitoksen* lääkärin osoittamaa tai hyväksymää.

7 §

Päätösvalta

Tutkintavangin lääkityksestä, lääkkeiden hallussapidosta, tutkimuksesta ja muusta terveydenhuollosta vankilassa päättää *Rikosseuraamuslaitoksen* lääkäri. Hammashuollosta päättää hammaslääkäri.

8 §

Tarkemmat määräykset

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset tutkintavankien terveydentilan tarkastuksen ja terveydenhuollon järjestämisestä vankilassa.

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta tämän luvun 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää aluevankilan työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Vankeinhoitolaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. (16.3.2007/266)

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset tapaamisten järjestämisestä annetaan Rikosseuraamusviraston määräyksellä.

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta tämän luvun 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta 1 §:n 3 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla päättää rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset poistumisluvasta, tapaamiskiellosta ja sen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat säännökset tapaamisten järjestämisestä annetaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön määräyksellä.

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitörangaistus, jos tutkintavanki syyllistyy järjestysrikkomukseen. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) tässä laissa tai sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa taikka niitä täsmen­ tävässä Rikosseuraamusviraston määräykses­ sä annettujen säännösten rikkominen;

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitörangaistus; ja

5) Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehoituksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitörangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamusvirasto.

10 luku

Vankilan järjestys ja kurinpito

3 §

Järjestysrikkomukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitörangaistus, jos tutkintavanki syyllistyy järjestysrikkomukseen. Järjestysrikkomuksia ovat:

1) syyllistyminen vankilassa tai muutoin *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa;

2) luvaton poistuminen terveydenhuollon laitoksesta;

3) *tämän lain tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen taikka niitä täsmen­ tävän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallin­ toyksikön määräyksen rikkominen;*

4) 1 §:ssä tarkoitetun vankilan järjestyssäännön rikkominen edellyttäen, että järjestyssäännössä on nimenomaisesti mainittu kyseisestä rikkomuksesta voivan seurata kurinpitörangaistus; ja

5) *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen toimivaltansa rajoissa vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman kehoituksen tai käskyn noudattamatta jättäminen.

18 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat määräykset kurinpitörangaistuksen täytäntöönpanosta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Tutkintavangin ollessa vankilan ulkopuolella Vankeinhoid laitoksen virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamusviraston vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamusvirastolla on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Tutkintavangin ollessa vankilan ulkopuolella *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, joiden tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä* on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

3 §

Tarkkailu

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluvalla virkamiehelle. Lääkärin tai muun terveydenhuoltoon kuuluvan virkamiehen tulee mahdollisimman pian tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla tai muulla tavoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Vankeinhoitolaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, tutkintavangin kuljetuksen aikana sekä Vankeinhoitolaitoksen valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytän-

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

3 §

Tarkkailu

Tarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava *terveydenhuollon ammattihenkilölle*. Lääkärin tai muun *terveydenhuollon ammattihenkilön* tulee mahdollisimman pian tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

4 §

Eristämistarkkailu

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava *terveydenhuollon ammattihenkilölle*. Lääkärin tai muun *terveydenhuollon ammattihenkilön* tulee mahdollisimman pian tutkia tutkintavangin terveydentila. Tutkintavankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla tai muulla tavoin.

6 §

Voimakeinojen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on virkatehtävää suorittaessaan vankilassa, sen alueella ja välittömässä läheisyydessä, tutkintavangin kuljetuksen aikana sekä *Rikosseuraamuslaitoksen* valvomassa toiminnassa oikeus käyttää voimakeinoja:

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytän-

töönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa Rikosseuraamusvirasto.

töönpanosta sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja 8 §:ssä tarkoitettujen päätösten kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkemmat määräykset turvaamistoimenpiteiden käytön sekä voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käytön koulutuksesta antaa *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*.

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle

Oikaisuvaatimus aluevankilan johtajalle voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

---

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus aluejohtajalle

Oikaisuvaatimus *aluejohtajalle* voidaan tehdä seuraavista päätöksistä:

---

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntöönpanon osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä aluevankilan tehtävästä ja vankilan oloista, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virka-avusta;

---

16 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Vankeuslain soveltaminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntöönpanon osalta säädetään vankeuslain:

1) 1 luvun 4 §:ssä *rikosseuraamusalueen* tehtävästä, 6, 8 ja 9 §:ssä toimivaltuuksien käytöstä ja toimivallasta sekä 11 §:ssä virka-avusta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 ja 3 §, 5 §:n 2 momentti sekä 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Hakemus

Hakemus

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun tai koko rangaistuksen rangaistuslaitoksessa suorittamaan määrätyn ehdonalaista vapauttamista koskeva asia käsitellään Helsingin hovioikeudessa, jossa se tulee vireille vangin hakemuksella.

Rikosseuraamusviraston on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamusviraston on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvotun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamusviraston arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys.

Vankeuslain (767/2005) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tai muusta erityisestä syystä Rikosseuraamusvirasto voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamusviraston on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

3 §

Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Vanki voi esittää asiassa tarpeellista selvi-

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun tai koko rangaistuksen rangaistuslaitoksessa suorittamaan määrätyn ehdonalaista vapauttamista koskeva asia käsitellään Helsingin hovioikeudessa, jossa se tulee vireille vangin hakemuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvotun koevapauteen. Lausuntoon on liitettävä *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys. *Elinkautiseen vankeuteen tuomittua koskevaan lausuntoon on lisäksi liitettävä arvio vangin riskistä käyttäytyä väkivaltaisesti.*

Vankeuslain (767/2005) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa tai muusta erityisestä syystä *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö* voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

3 §

Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Vanki voi esittää asiassa tarpeellista selvi-

tystä. Hovioikeuden on kuultava vankia 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon ja saman pykälän 3 momentissa tarkoitetun hakemuksen johdosta.

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamusvirastolle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamusviraston edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamusviraston edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Asia on käsiteltävä kiireellisenä.

5 §

Oikeusapu

Rikosseuraamusviraston asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annettussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

9 §

Ehdonalaisten vapauttamisen täytäntöönpanokiello

Kun Rikosseuraamusvirasto saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain (39/1889) 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tai 12 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista

tystä. Hovioikeuden on kuultava vankia 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon ja saman pykälän 3 momentissa tarkoitetun hakemuksen johdosta.

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnon hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuimen hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Asia on käsiteltävä kiireellisenä.

5 §

Oikeusapu

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annettussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

9 §

Ehdonalaisten vapauttamisen täytäntöönpanokiello

Kun Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain (39/1889) 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tai 12 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kiel-

Voimassa oleva laki

vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

tää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

_____

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

8.

Laki**ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetun lain (782/2005) 2, 3 ja 5 §, 7 §:n 3 momentti, 8 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 – 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 12 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtiminen**Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtiminen*

Rikosseuraamusvirasto ja Kriminaalihuoltolaitos huolehtivat valvonnan täytäntöönpanosta.

Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtii *Rikosseuraamuslaitos*.

3 §

3 §

*Valvoja ja hänen apunaan toimiva henkilö**Valvoja ja **apupalvoja***

Valvojana toimii Kriminaalihuoltolaitoksen virkamies.

Valvojana toimii *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies (*valvoja*).

Valvonnan tarkoituksenmukaisen toimeenpanemisen sitä edellyttäessä valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö, jolla on sen hoitamiseen soveltuvaa sosiaali-, nuoriso- tai kasvatusalan koulutusta ja kokemusta. Tehtävään voidaan erityisestä syystä määrätä muukin siihen sopiva henkilö. Valvojan apuna toimivaan henkilöön sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Valvonnan tarkoituksenmukaisen toimeenpanemisen sitä edellyttäessä valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö (*apupalvoja*), jolla on sen hoitamiseen soveltuvaa sosiaali-, nuoriso- tai kasvatusalan koulutusta ja kokemusta. Tehtävään voidaan erityisestä syystä määrätä muukin siihen sopiva henkilö.

Kriminaalihuoltolaitos tekee valvojan avuksi määrättävän henkilön kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta.

Rikosseuraamuslaitos tekee *apupalvojan* kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta. *Solmittavalla sopimuksella ei synny Rikosseuraamuslaitoksen ja apupalvojan välille virkasuhdetta eikä työsopimussuhdetta.*

Apuvalvojaan sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvaus-

5 §

Valvonnan sisältö

Valvonta sisältää valvojan ja valvottavan säännöllisiä tapaamisia, joiden avulla seurataan valvottavan olosuhteita ja niissä tapahtuvia muutoksia ja joiden tarkoituksena on parantaa valvottavan kykyä kantaa vastuuta ja toimia yhteiskunnassa hyväksyttävällä tavalla. Valvontaan voi sisältyä myös sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä tai ohjelmia. Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia, erityisen tuen ja valvonnan tarpeessa olevalle valvottavalle kuitenkin enintään 30 tuntia. Kuukausittainen tuntimäärä voi valvonnan aikana vaihdella sen mukaan kuin valvonnan tarkoituksenmukainen täytäntöönpano edellyttää.

Valvontatapaamisissa käsitellään erityisesti rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä. Valvottavaa on myös avustettava yhteydenotoissa viranomaisiin ja muihin valvottavan elämäntilanteen järjestämisen kannalta tarpeellisiin tahoihin, ja hänet on ohjattava tarvittavien tukitoimien ja palveluiden pariin.

Valvonnan tarkempi sisältö ilmenee valvontasuunnitelmasta, joka Kriminaalihuoltolaitoksen on laadittava valvottavan tarpeiden mukaan ennen valvontaan asetetun vapautumista siten, että suunnitelma voidaan ottaa käyttöön valvonnan alkaessa. Valvontasuunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa tai täydentää.

Valvontasuunnitelma on sovittava yhteen rangaistusajan suunnitelman kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä sijoittajayksikön, vankilan, vangin koti- ja asuinkunnan sekä muiden viranomaisten, yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

vastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

5 §

Valvonnan sisältö

Valvonta sisältää valvojan ja valvottavan säännöllisiä tapaamisia, joiden avulla seurataan valvottavan olosuhteita ja niissä tapahtuvia muutoksia ja joiden tarkoituksena on parantaa valvottavan kykyä kantaa vastuuta ja toimia yhteiskunnassa hyväksyttävällä tavalla. Valvontaan voi sisältyä myös sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä tai ohjelmia. Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia, *erityisen tuen ja valvonnan tarpeessa olevalle valvottavalla kuitenkin enintään 30 tuntia*. Kuukausittainen tuntimäärä voi valvonnan aikana vaihdella sen mukaan kuin valvonnan tarkoituksenmukainen täytäntöönpano edellyttää.

Valvontatapaamisissa käsitellään erityisesti rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä. Valvottavaa on myös avustettava yhteydenotoissa viranomaisiin ja muihin valvottavan elämäntilanteen järjestämisen kannalta tarpeellisiin tahoihin, ja hänet on ohjattava tarvittavien tukitoimien ja palveluiden pariin.

Valvonnan tarkempi sisältö ilmenee valvontasuunnitelmasta, joka *Rikosseuraamuslaitoksen* on laadittava valvottavan tarpeiden mukaan ennen valvontaan asetetun vapautumista siten, että suunnitelma voidaan ottaa käyttöön valvonnan alkaessa. Valvontasuunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa tai täydentää.

Valvontasuunnitelma on sovittava yhteen rangaistusajan suunnitelman kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä *Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskuksen*, vankilan, vangin koti- ja asuinkunnan sekä muiden viranomaisten, yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

7 §

Valvojan tehtävät

Valvojan apuna 3 §:n 2 momentin nojalla toimivan henkilön tulee lisäksi noudattaa Kriminaalihuoltolaitoksen hänelle valvonnan täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa Kriminaalihuoltolaitokselle valvottavalle tässä laissa säädettyjen tai hänelle tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien rikkomisesta.

8 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos valvottava on valvontatapaamisessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun Kriminaalihuoltolaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtuvan alkoholista, Kriminaalihuoltolaitoksen virkamies voi velvoittaa valvottavan suorittamaan puhalluskokeen.

9 §

Nouto valvontatapaamiseen

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies Kriminaalihuoltolaitoksen pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan enintään kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua valvontatapaamista ottaa kiinni ja säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei valvottava sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi. Valvottavaa ei saa pitää kiinni otettuna tai säilössä kauempaa kuin valvontatapaamiseen noutaminen edellyttää.

7 §

Valvojan tehtävät

Apuvalvojan tulee lisäksi noudattaa *Rikosseuraamuslaitoksen* hänelle valvonnan täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa *Rikosseuraamuslaitokselle* valvottavalle tässä laissa säädettyjen tai hänelle tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien rikkomisesta.

8 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos valvottava on valvontatapaamisessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtuvan alkoholista, *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamies voi velvoittaa valvottavan suorittamaan puhalluskokeen.

9 §

Nouto valvontatapaamiseen

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies *Rikosseuraamuslaitoksen* pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan enintään kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua valvontatapaamista ottaa kiinni ja säilöön. Nouto on pyrittävä suorittamaan niin, ettei valvottava sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion kohteeksi. Valvottavaa ei saa pitää kiinni otettuna tai säilössä kauempaa kuin valvontatapaamiseen noutaminen edellyttää.

10 §

Valvottavalle kuuluvien velvollisuuksien rikkominen

Jos valvottava ilman hyväksyttävää syytä laiminlyö hänelle 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai olennaisesti rikkoo hänelle sen nojalla annettua määräystä, Kriminaalihoitolaitoksen on annettava hänelle kirjallinen varoitus. Ennen varoituksen antamista on valvottavalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Varoitusta ei kuitenkaan saa antaa, jos laiminlyönnin tai rikkomuksen perusteella päätetään ryhtyä 9 §:ssä tarkoitettuun noutoon.

Mikäli valvottava ei noudon jälkeenkään noudata velvollisuuttaan pitää yhteyttä valvojaan tai jos hän muutoin törkeästi rikkoo hänelle 6 §:n mukaan kuuluvia velvollisuuksia, Kriminaalihoitolaitoksen on viipymättä ilmoitettava asiasta *viralliselle* syyttäjälle.

Jos *virallinen* syyttäjä arvioi, että osa jäännösrangaistusta olisi valvottavan 2 momentissa tarkoitettujen menettelyjen vuoksi pantava täytäntöön, hänen on viipymättä esitettävä tätä koskeva vaatimus sille tuomioistuimelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena ratkaissut ehdottomaan vankeuteen johtaneen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä valvottava asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa valvottavan menettelyjen 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja jos siihen valvottavan henkilöön liittyvät ja rikkomukseen johtaneet syyt kokonaisuutena huomioon ottaen on erityistä syytä, se voi määrätä jäännösrangaistusta pantavaksi täytäntöön vähintään neljä ja enintään 14 päivää.

11 §

Valvonnan lakkauttaminen

Jos valvonta-ajan kestänyt vähintään kuusi kuukautta on käynyt ilmeiseksi, ettei valvonnan jatkaminen ole tarpeen, Kriminaalihoitolaitos voi valvojan esityksestä lakkauttaa valvonnan.

10 §

Valvottavalle kuuluvien velvollisuuksien rikkominen

Jos valvottava ilman hyväksyttävää syytä laiminlyö hänelle 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai olennaisesti rikkoo hänelle sen nojalla annettua määräystä, *Rikosseuraamuslaitoksen* on annettava hänelle kirjallinen varoitus. Ennen varoituksen antamista on valvottavalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Varoitusta ei kuitenkaan saa antaa, jos laiminlyönnin tai rikkomuksen perusteella päätetään ryhtyä 9 §:ssä tarkoitettuun noutoon.

Mikäli valvottava ei noudon jälkeenkään noudata velvollisuuttaan pitää yhteyttä valvojaan tai jos hän muutoin törkeästi rikkoo hänelle 6 §:n mukaan kuuluvia velvollisuuksia, *Rikosseuraamuslaitoksen* on viipymättä ilmoitettava asiasta syyttäjälle.

Jos syyttäjä arvioi, että osa jäännösrangaistusta olisi valvottavan 2 momentissa tarkoitettujen menettelyjen vuoksi pantava täytäntöön, hänen on viipymättä esitettävä tätä koskeva vaatimus sille tuomioistuimelle, joka on ensimmäisenä oikeusasteena ratkaissut ehdottomaan vankeuteen johtaneen rikosasian taikka jonka tuomiopiirissä valvottava asuu tai vakinaisesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa valvottavan menettelyjen 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja jos siihen valvottavan henkilöön liittyvät ja rikkomukseen johtaneet syyt kokonaisuutena huomioon ottaen on erityistä syytä, se voi määrätä jäännösrangaistusta pantavaksi täytäntöön vähintään neljä ja enintään 14 päivää.

11 §

Valvonnan lakkauttaminen

Jos valvonta-ajan kestänyt vähintään kuusi kuukautta on käynyt ilmeiseksi, ettei valvonnan jatkaminen ole tarpeen, *Rikosseuraamuslaitos* voi valvojan esityksestä lakkauttaa valvonnan.

12 §

Matkakustannukset

Kriminaalihuoltolaitos maksaa valvontatapaamisiin liittyvät valvottavan kohtuulliset matkakustannukset.

(uusi)

12 §

Matkakustannukset

Rikosseuraamuslaitos maksaa valvontatapaamisiin liittyvät valvottavan kohtuulliset matkakustannukset.

12 c §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja päättää 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemisestä syyttäjälle.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja tai työjärjestyksessä määrätty apulaisjohtaja taikka rikosseuraamusesimies päättää 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua noudon pyytämisestä ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua kirjallisen varoituksen antamisesta ja 11 §:ssä tarkoitettua valvonnan lakkauttamisesta.

Valvoja tai muu työjärjestyksessä tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies päättää 8 §:ssä päihneiden käytön valvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 5 §:n 1 momenttia sovelletaan valvottaviin, joiden ehdonlaiseen vapauteen päättämistä koskeva päätös on tehty lain voimaantulon jälkeen.

9.

Laki**Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskusta annetun lain (1316/2006) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti, 14 ja 18 §, 24 §:n 1 momentin 1 kohta ja 25 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin niistä on 1 §:n 1 momentti laissa 1373/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Asema ja tehtävät**Asema ja tehtävät*

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion oppilaitos, joka toimii Rikosseuraamusviraston alaisuudessa. Koulutuskeskuksen tehtävänä on antaa rikosseuraamusalalla tutkintoon johtavaa koulutusta ja ammatillista lisäkoulutusta sekä harjoittaa toimialaansa liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus on oikeusministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion oppilaitos, joka toimii *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* alaisuudessa. Koulutuskeskuksen tehtävänä on antaa rikosseuraamusalalla tutkintoon johtavaa koulutusta ja ammatillista lisäkoulutusta sekä harjoittaa toimialaansa liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

2 §

2 §

*Johtokunta**Johtokunta*

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja seitsemän muuta jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet edustavat opetusalaa, rikosseuraamusalaa ja sen sidosryhmiä sekä muuta koulutuskeskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Kolme jäsentä ja heidän varajäsenensä nimitään Rikosseuraamusviraston ehdottamista henkilöistä. Yksi jäsen ja hänen varajäsenensä edustaa koulutuskeskuksen henkilöstöä.

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja seitsemän muuta jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet edustavat opetusalaa, rikosseuraamusalaa ja sen sidosryhmiä sekä muuta koulutuskeskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Kolme jäsentä ja heidän varajäsenensä nimitään *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön* ehdottamista henkilöistä. Yksi jäsen ja hänen varajäsenensä edustaa koulutuskeskuksen henkilöstöä.

14 §

Virkapuvun käyttö

Koulutuskeskus voi velvoittaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan käyttämään koulutukseen osallistuessaan Vankeinhoitolaitoksen virkapukua.

18 §

Työharjoittelu

Opiskelija on velvollinen suorittamaan tutkintoon kuuluvat työharjoittelujaksot hänelle osoitetussa rikosseuraamusalan yksikössä. Työharjoitteluun voidaan sisällyttää työskentelyä myös muulla alalla. Harjoittelu perustuu koulutuskeskuksen ja työpaikan väliseen kirjalliseen sopimukseen. Työharjoittelujakson aikana opiskelija voi olla virkasuhteessa asianomaiseen laitokseen.

Työharjoittelujakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää Rikosseuraamusvirasto. Jos harjoittelu suoritetaan muun alan yksikössä, palkkauksesta sovitaan harjoittelupaikan kanssa.

24 §

Huomautus ja varoitus

Koulutuskeskuksen johtaja voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen, jos tämä:

1) on käyttäytynyt koulutuksen aikana Vankeinhoitolaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla;

25 §

Koulutuksesta erottaminen

Koulutuskeskuksen johtaja voi erottaa opiskelijan tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jos tämä:

2) on syyllistynyt koulutuksen aikana sel-

14 §

Virkapuvun käyttö

Koulutuskeskus voi velvoittaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevan käyttämään koulutukseen osallistuessaan *Rikosseuraamuslaitoksen* virkapukua.

18 §

Työharjoittelu

Opiskelija on velvollinen suorittamaan tutkintoon kuuluvat työharjoittelujaksot hänelle osoitetussa rikosseuraamusalan yksikössä. Työharjoitteluun voidaan sisällyttää työskentelyä myös muulla alalla. Harjoittelu perustuu koulutuskeskuksen ja työpaikan väliseen kirjalliseen sopimukseen. Työharjoittelujakson aikana opiskelija voi olla virkasuhteessa asianomaiseen laitokseen.

Työharjoittelujakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää *Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö*. Jos harjoittelu suoritetaan muun alan yksikössä, palkkauksesta sovitaan harjoittelupaikan kanssa.

24 §

Huomautus ja varoitus

Koulutuskeskuksen johtaja voi, jollei suullista huomautusta katsota riittäväksi seuraamukseksi, antaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalle kirjallisen varoituksen, jos tämä:

1) on käyttäytynyt koulutuksen aikana *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehelle sopimattomalla tavalla;

25 §

Koulutuksesta erottaminen

Koulutuskeskuksen johtaja voi erottaa opiskelijan tutkintoon johtavasta koulutuksesta, jos tämä:

2) on syyllistynyt koulutuksen aikana sel-

laiseen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta rikosseuraamusalalle taikka muutoin käyttäytynyt Vankeinhoitolaitoksen virkamiehelle sopimattomalla tavalla eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

laiseen rikokseen, joka osoittaa sopimattomuutta rikosseuraamusalalle taikka muutoin käyttäytynyt *Rikosseuraamuslaitoksen* virkamiehelle sopimattomalla tavalla eikä kirjallista varoitusta ole pidettävä riittävänä seuraamuksena;

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

10.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 51 ja 64 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain (1383/2007) 51 §:n 2 momentti ja 64 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

51 §

51 §

*Toimivaltaiset viranomaiset**Toimivaltaiset viranomaiset*

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua pyynnön tekee rikosseuraamusvirasto.

Vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan 50 §:n 2 momentissa tarkoitettua pyynnön tekee *Rikosseuraamuslaitoksen keskuhallintoyksikkö*.

64 §

64 §

*Vapaudenmenetyksajan vähentäminen**Vapaudenmenetyksajan vähentäminen*

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, aluevankilan täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suorittavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Jos luovuttaminen Suomeen on tapahtunut rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, *rikosseuraamusalueen* täytäntöönpanosta vastaava virkamies vähentää luovutetun suorittavasta vapausrangaistuksesta hänelle luovuttamismenettelyssä aiheutuneen vapaudenmenetyksen noudattaen soveltuvin osin, mitä rikoslain 6 luvun 13 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .